Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 271 (15894) | 1981 оной ноябриин 26, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

СОЦИАЛИС МУРЫСӨӨНЭЙ ГОЛ ШЭГЛЭЛ

...бан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл түгэсэхэ ду... Манай республикын ажалшад, бүхы совет арадтаяа ... бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр ...соод, ажалай бэлэгүүдые Эхэ орондоо барихые орол... байнхай. Хаа хаанагүй — промышленна предприя...удта, колхоз болон совхозуудта, тобшолон хэлэхэдэ, ...ша коллектив бүхэндэ социалис мүрысөөнэй эршэ ...шангадажа, шинидхэхы шэнэ шаталаа оробо.

...лагтал эршэтэ ажалай, эдэбхи үүсхэлэй үргэнөөр дэл... байһанай ашаар гүрэнэй түсэб болон абаһан уялга... амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Үнгэрһэн арбан ... туршада, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, ... 1,4 процентээр ехэ продукци манай промышлен... үйлэдбэрилөө. Илангаяа ехэ амжалтануудые респуб... ...ска мэдэлэй предприятинууд туйлажа шадаба. Эдэ ...лективүүд продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө 100,2 ...ент дүүргэхэтэеэ хамта, шанарай талаар һайн үрэ ...үүдые туйлаа. Үнгэрһэн үедэ нёдондонойхитой жэшэ... 9,5 процентээр дээдэ зэргын шанарай продукци үйлэд... ...гдөө. Энэ талаар Зэдын вольфрам-молибденэй ба ...дай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадууд, ...-Үдын шэлэй, Тимлюйн цементын, заводууд болон ... хэдэн предприятинууд шалгараа.

...еспубликымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, байг... ...ондо хэршье таарамжагүй, бэрхэшээлнүүдтэй байба... ...ань, адуу малайнгаа тоо толгой олошоруулха, ашаг ...ыень дээшэлүүлхэ, ороохо тарялангай, үбһэ ногооной ба... ...гаса абахын түлөө тэмсэжэ шилээдгүй ехэ юумэ хэ... байна. Жэлэй эхинһээ хойшо мяха үйлэдбэрилгэ, гү... худалдалга нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал — ...процентээр, нооһо болон үндэгэ — 9, һү — 6 процен... ехэ болоо. Тиигэжэ энэ жэлэй түсэб болон уялгануу... ...сүм дүүргэхэ арга нүхэсэл байгуулагдаба.

...э бүхы баримтануудһаа харахада, республика дотор... социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр, үрэ дүн ехэ... ...ээр дэлгэрнэ гэжэ. Тиихэдэ мүрысөөнэй түхэл мая... онол аргань бүри баяжана. Городой хэдэн предприя...удта, нэрлэбэл, Ажалай Улаан Тугай ордентэ авиаци... заводто, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэм... комбинадта, «Туяана» гэжэ нэгэдэлэй зарим цехүүдтэ ... Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэ... ...өөр угтахын түлөө бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд ...гдажа эхилээ. Тэрэнэй гүн удхань, гол шэглэлынь гэ... алдарта ойн хүндэлэлдэ үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ ...аха зорилго болоно.

...эршэлэн хүдөөгэй ажалшад үбэлжэлгын бэрхэшээлтэй, ...һээ харюусалгатай сагые зориг түгэс тэмсэлээр үнгэр..., малаа туреахагүй, гарзада оруулхагүй, мүн бүри ... ашаг шэмыень абаха гэжэ аһан шадалаараа оролдо... Үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һааха, малаа һайнаар шахан ...алуулха, түл олоор түлжүүлхэ тодорхой социалис уял... ...абаһан Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхо... ...идой үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Малшадай эдэбхи ...ал ба эршэтэ ажалай ашаар республикамнай гүрэндэ ...удалдаха жэлэйнгээ түсэб эдэ үлэрнүүдтэ дүүргэбэ. Та...шад болон механизаторнууд хабарай тарилгада бэлэд... ...ээ үргэдхэжэ байнхай. Мүрысөөндэ хабаадагшад ажа... ...эрхим дүнгүүдые харуулна. тиигэжэ үйлэдбэриин тү...түүлэй зэргэ олошорно. Гээгдэгшэдые урагшань тата... түрүүшүүлые хүсөөд, бүгэдөөрөө амжалта туйлаха гэ... мүрысөөнэй гол урла ингэжэ бэелүүлэгдэнэ.

...эхэтэй хамта арадай ажахын зарим һалбаринуудта, ...гаяа капитальна барилгада, ой модоной хэдэн пред...ятинуудта Сэлэнгын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй ...аймагуудта хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу ...дакууд олон. Үшөө олон лэ предприяти гүрэнэй түсэб, ...ан социалис уялгануудаа дүүргэнэгүй. Тэдэнэй гэмээр ...жэлэй үнгэрһэн һаранuудта аяар 30 гаран миллион ...рублиин продукци дутуу үгтөө. Республикын Эдеэ хоо..., Түлишын промышленностиин, Ой модоной ажахын ...министерствэнүүд, локомотив-вагон заһабарилгын завод..., ...ын плавиково-шпадай уурхай, үйлэдбэриин «Бурят...ремонт», «Буржелезобетон» нэгэдэлнүүд ехэ гээгдэл...оронхой.

...эдэ гол шалтагаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, оло... ...э ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэн ...айсатайгаар, үрэ нүлөө ехэтэйгээр ябуулагданагүй, ...циалис мүрысөөн тодорхойгоор эмхидхэгдэнэгүй, түрүү ...дүршэл бүгэдын шадабари болохоор дэлгэрүүлэгдэнэ... Иимэ ушарта мүрысөөе хүтэлбэрилэгшэдэй, ударида... эмхинүүдэй — коммунистнуудай, партийна комитедүү..., профсоюзай болон комсомолой организацинуудай ...э ба харюусалга тон ехэ. Нэн түрүүн социалис мүры... ...эй эмхидхэл бүри һайжаруулха хэрэгтэй. Ушарынь ... гэхэдэ, «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даалгабаринуу... амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө ...союзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, ...СР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ...гай байгша оной апрельдэ абаһан тогтоол соо хэлэг... ...эй ёһоор «...СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ҮЙЛЭДБЭ...ИН АРГА БОЛОМЖОНУУДЫЕ ЭЛИРҮҮЛХЭ БА ...АГЛАЛГАДА ОРУУЛХА, ХҮДЭЛМЭРИИН АШАГ ...Э БОЛОН ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ЯБАДАЛДА ...ҺАЛНА...»

...ҮЙЛЭДБЭРИ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ХЭРЭГТЭ АЖАЛ...АДЫЕ ЭЛСҮҮЛХЭ, АЖАЛДА КОММУНИС ЁҺООР ...НДАДАГ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ ҮРЭ ЕХЭТЭЙ ...РЭГСЭЛ БОЛОНО», — гэжэ тус тогтоол дотор саа...нь тэмдэглэгдэнэ.

...үнэхөөрөө, социалис мүрысөөн — олонитын бодото ...ёохы абьяас, совет хүнүүдэй һайн мэдэрэл ба үүсхэл ...КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэе...лүүлхэ хэрэгтэ арад зониие элсүүлхэ түгэс хүсэтэ арга ...болоно. Мүрысөөнэй ашаар ажалшадай журам шангадана, ... бэедээ туһалха, хамтын хэрэгэй түлөө үнэн сэдьхэл... ... оролдохо, түсэбэй дүүргэлтын түлөө хамтаараа тэмсэ... харюусаха мэдэрэл, шэнэ юумэ үүсхэхэ эрмэлзэл хүгжэнэ, ...ра амяа хараад ябаха ушар үндэһөөрөө усадхагдана. ...ар иимэһээ мүрысөөе халирхайгаар хүтэлбэрилхэ, ёһо ...ытээр тэрээндэ хандаха гээшэ олонитын энэ хүдэ...нэй үүргые доошолуулһан удхатай болохо байна.

...иимэһээ социалис мүрысөөнэй гол ёһо гурим — дүн...дынь согсолжо, олондо соносхохо, үрэ дүн сасуулха, ...түрүү дүн дүршэл дэлгэрүүлхэ тухай асуудалнуудые ойро ...урашье мартаха ёһогүйбди. Мүн тиихэдэ мүрысөөндэ ...гшадые моральна болон материальна талаар урма... ...уулха гуримай эли тодоньс, орилтэ ехэтэйшье байхань ... ха юм.

...мүнөө үедэ республикымнай ажалшад КПСС-эй ЦК-гай ...ябриин (1981 он) Пленумэй, СССР-эй арбадахи зарла... ... Верховно Соведэй зургаадахи сессиин шиидхэбэри...үдые нэгэн һаналтайгаар һайшаажа, бүрин дэмжэнэ. ...э документнүүд хадаа партиин XXVI съездын хараал... ... асари ехэ зорилгонуудай бодотоор бэелүүлэгдэжэ ...һанай гэршэ болоно.

...гол шухала зүйл гэхэдэ, энэ пленумэй, сессиин шиид...бэринүүдтэй зохилдуулан, нүхэр Л. И. Брежневэй за... заабаринуудые хүтэлбэри болгон, социалис мүры...е саашадань парижуулан һайжаруулха зорилготой то...рхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, заабол бэе...үүлхын түлөө оролдохо болонобди. Энэ хадаа ажалша ...коллектив, ажалшан бүхэнэй нангин уялга мүн.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ БОННДО ХЭҺЭН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев сүлөөтэ демократическа партиин түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй вице-канцлер, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. -Д. Геншертэй ноябриин 24-дэ уулзаһан байна.

Хөөрэлдөөнэй үедэ бүгэдэ нийтын эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу шангa байдалые гүнзэгырүүлхэ, сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе һуларуулха талаар хоёр гүрэнэй гаргаһан хамтын хүсэл оролдолгонуудай шухала удха шанартай, ашатай туһатай байһан тухай һанамжануудаа элирхэйлэн мэдүүлбэд.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүритэй байха үедэ СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо этигэл найдал тогтоохо, үгэеэ ойлголсохо хэрэгые шууд сэхээр, оролдосотойгоор туйлаха гэшэ илангаяа шухала удха шанартай байна гэжэ Л. И. Брежнев болон Г.-Д. Геншер тэмдэглээ.

СвДП-гэй түрүүлэгшын орлогшо В. Мишник хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба.

* * *

Л. И. Брежнев христианско-демократическа союзай түрүүлэгшэ Г. Кольтой ноябриин 24-дэ хөөрэлдэбэ.

Мүнөөнэй политикын, СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа халан абалсаһан байна.

* * *

Л. И. Брежнев христианско-социальна союзай түрүүлэгшэ Ф. -И. Штраустай энэл үдэр уулзажа хөөрэлдөө.

Дэлхэйн хүгжэлтын хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудаар, СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ хараа түсэбүүдээр тэдэ һанамжануудаа хэлсэһэн байха юм.

* * *

Л. И. Брежнев Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ В. Брандттай ноябриин 24-дэ уулзаба.

Уласхоорондын байдалай түгшүүритэй, буу зэбсэгүүдые урдилдэн бүтээжэ байһаарнь һанаата болоһоноо хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлбэ. Тусхайлбал, дунда зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгые Европодо тодхон табиха тухай асуудалда анхарал хандуулагдаһан байгаа. Энэ асуудалда ямараар хандажа байһанаа Л. И. Брежнев, В. Брандт мэдүүлээ. Ноябриин 30-да Женеведэ эхилхээ байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар үнгэргэхэ шухала гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

Бүмбэрсэг дэлхэй уршаг түбэгтэ аюулай харгы замда эрьелтэгүй орохо гээд тоолохо үндэһэ баримта байхагүй гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлээ. Саашадаа шахардуу байдалые һуларуулха политикые бэелүүлхын түлөө, эб найрамдалай түлөө бүхы юумэ хэхэ шухала. Шахардуу шангa байдалые һуларуулха хэрэгэй уласхоорондын оршом соо дахинаа тодорхой һуури эзэлхынь түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ Б. Брандт өөрынгөө зүгһөө тэмдэглэбэ. Дайнай аюулые һүжэрөөдэг ябуулгануудые зайсуулан сарахын түлөө, бата эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы отрядуудые энэ тэмсэлдэ хабаадуулха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ хөөрэлдөөндэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Москвада баталагдан абтаһан договорой бата бэхи, найдамтай үндэһэ һуури дээрэ түшэглэһэн СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи амгалан ёһоной үргэн ехэ харилсаае саашадань хүгжөөхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ хоёр талаһаа онсолон заагдаба. Иимэ харилсаан шахардуу байдал һуларуулха политикын материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлхын тула ехэ удха шанартай байна, СССР-эй ба ФРГ-эй арадуудай аша туһада хүршэ ёһоной холбоо барисаае, үгэеэ ойлголсолые хүгжөөлгэдэ, эб найрамдалые сахин хамгаалгада һайнаар нүлөөлнэ.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г-Ю. Вишневский, бундестагай комиссиин түрүүлэгшэ Э. Бар гэгшэд хабаадалсаһан байна.

* * *

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ К. КАРСТЕНСТАЙ УУЛЗАБА

Ноябриин 24-дэ ФРГ-гэй президентын Хаммершмидт гэжэ ордон соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев ФРГ-гэй Федеральна Президент К. Карстенстай уулзажа хөөрэлдэбэ.

Хөөрэлдөөнэй үедэ Европодохи болон дэлхэй дээрэхи политическэ байдалай зарим нийтэ таланууд, тэрэшэлэн СССР болон ФРГ-гэй хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгын асуудалнууд дээрэ тогтоһон байна.

Эб найрамдал аршалан хамгаалхаһаа, ядерна хосорол һанзаралгые зайсуулан сарахаһаа, дэлхэй дээрэ хүнүүдэй ажабайдал номгон тэнигэн, бата найдамтай болгохоһоо үлүү шухала, харюусалгатай зорилго байхагүй гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ. Энээнэй тула буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха, Европо болон бүхы дэлхэй дээрэ сэрэгэй зүришэлдөөнэй хэмжээе доошолуулха талаар эршэ түгэс хүсэл оролдолго хэрэгтэй, ФРГ-гэй политика хадаа эб найрамдалда дуратай үг зорилгонуудые хүсэдэг юм гэжэ К. Карстенс найдуулаа.

Европо түби дээрэ, мүн бүхыдөө уласхоорондын оршом соо тэнсүүритэй байдал хангалгада иимэ шухала үүргэ дүүргэжэ байдаг Советскэ Союз болон ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанууд саашадаа һайнаар хүгжэхэ байха гэжэ хоёр тала мэдүүлээ.

Советскэ Союзда айлшалха урилга ФРГ-гэй Президент К. Карстенсда Л. И. Брежнев дамжуулан хүргөө. Энэ урилга баяр баясхалантайгаар угтагдан абтаа.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалев, СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. С. Семенов, СССР-эй МИД-эй таһагые даагша А. П. Бондаренко; ФРГ-гэй талаһаа — ФРГ-гэй вице-канцлер, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. -Д. Геншер, Федеральна Президентын албан зургааниие хүтэлбэрилэгшэ, статс-секретарь Г. Нойзель, ФРГ-гэй правительствын хэблэлэй ба мэдээсэлэй албан зургааниие хүтэлбэрилэгшэ, статс-секретарь К. Беккер, ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд А. Майер-Ландрут, ФРГ-гэй МИД-эй протокольно таһагые даагша Г. -В. Финкенштей гэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна.

Федеральна Президентын хүндэтэ айлшадай дэбтэр соо Л. И. Брежнев гараа табиба.

(ТАСС).

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй ФРГ-гэй Федеральна канцлер Г. Шмидттэй хөөрэлдөөнүүд ноябриин 24-дэ Бонндо дүүрэбэ. Тус хөөрэлдөөнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, ФРГ-гэй вице-канцлер, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншер хабаадалсаһан байна.

СССР болон ФРГ-гэй хоорондохи хоёр талын элдэб һалбаринуудтахи харилсаануудай мүнөөнэй байдал болон саашанхи хүгжэлтын асуудалнууд харагжа үзэгдэһэн байна. Совет-Баруун Германиин харилсаанууд һайн хэм хэмжээндэ байлгагдана, улам саашаа хүгжөөгдэнэ гэжэ нийтын ханалгатайгаар элирхэйлэгдэһэн байха юм. Энэмнай 10 гаран жэлэй саада тээ Московско договор баталхадаа, абтаһан үндэһэ һууриин тогтууритай ба найдамтай байһые харуулна.

Хүршэ ёһоор амгалан тайбан ажаһууха ба шахардуу байдал һуларуулха гэһэн Советскэ Союзай хараа шугам хадаа гэнтын ушар байдалһаа дулдыдаһан ябадал бэшэ гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ. XX зуун жэлһээ үлүү, саашанхи үедэ экономическа ба научна бата бэхи харилсаа холбоо байгуулхын тула бидэндэ ямаршье һаад тойбо байхагүй гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ. СССР болон ФРГ-гэй хоорондохи һайн харилсаанууд, энээнһээ уламжалан, хэндэшье хоро хүргэжэ шадахагүй гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. ФРГ болон тэдэнэй союзнигуудай хоорондо яһа хаяха гэжэ оролдодог ябадалые манда тохохо гэжэ һэдэгшэд үнэн сэхэ байдалһаа айхабтар холо байна гэжэ Л. И. Брежнев үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

СССР болон ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанууд хадаа улам үргэдэлгын хараа шугамаар хүгжэхэ юм гэжэ Л. И. Брежнев болон Г. Шмидт элирхэйлэн мэдүүлээ. СССР болон ФРГ-гэй хоорондо табан жэлэй туршада худалдаа наймаанай эрьесые хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ 1978 ондо табигдаһан зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдээ гэжэ хөөрэлдөөндэ хабаадагшад тэмдэглэбэ. 25 жэлэй болзороор 1978 оной майн 6-да баталагдаһан хэлсээн, мүн тэрэнэй үндэһөөр 1980 оной июльдэ баталагдаһан удаан болзорой программа хадаа ерээдүйншье экономическа харилсаа холбооной бата найдамтай һуури байгуулжа үгэнэ.

Эндэ һаяхан гар табигдаһан, «газ-трубы» гэжэ нэрлэгдэһэн ехэ хэмжээнэй проектын удха шанар хоёр талаһаа онсо ехэ ханангяар тэмдэглэгдэһэн байха юм. Баруун Германиин энергетикын түүхэдэ эгээл ехэнүүдэй нэгэн болохо энэ проект хадаа гансашье Германиин Федеративна Республикада бэшэ, харин Советскэ Союздашье аша туһатай байха гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Зүбшэхэ зүйлдэ шэнэ проектнүүд, тэрэ тоодо элшэ хүнсэнэй, машина бүтээлгын, транспортын талаар; экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудые, тэрэ тоодо СССР-тэ үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг хэдэ хэдэн һалбаринуудые техническэ талаарнь һэльбэн шэнэдхэхэ зорилготой асуудалые шиидхэлгэдэ ФРГ-гэй бүри олон багахан ба дунда зэргын фирмэнүүдые хабаадуулха гэһэн проектнүүд табигдана гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ заагдаһан байна.

Хоёр талын харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ ябадалые үргэлжэлүүлхэ гээшэ али алинамнай аша туһатай гэжэ Л. И. Брежнев болон Г. Шмидт онсо тэмдэглээ. Тиихэдээ эдэ харилсаанууд ерээдүйдэ шэглүүлэгдэнхэй байха зэргэтэй гэжэ тэмдэглэбэ. Далаад онуудта хоёр талаһаа бии болоһон ехэ этигэл найдабаряа сахин хамгаалха ба улам ехэ болгохо гэжэ тэдэ мэдүүлээ. Парламентнүүдай, профсоюзуудай, СССР-эй республиканууд болон ФРГ-гэй Газарнуудай олон янзын харилсаануудай, городууд хоорондын холбоонуудай, соёл культурын, эрдэм наукын болон спортын талаар андалдаануудай саашадаа хүгжэлтын ерээдүй һайнаар сэгнэгдэһэн байна. Оронуудай политическэ, гүрэнэй ба нийтын ажал ябуулагшадай хоорондохи харилсаануудай удха шанар онсологдоо.

Эгээл дээдэ тушаалтадай харилсаануудые үргэлжэлүүлхэ ябадалай онсо ехэ удха шанартай байһые Л. И. Брежнев, Г. Шмидт тэмдэглээ.

Хоёр тала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ бэе бэеэ хүндэлэлгын ба үнэн сэхэ оршон байдалда үнгэрөө гэһэн нэгэн нийтэ һаналтай байгаа. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ өөһэдынгөө ондо ондоо һанамжанууд тухай нюуса ноесэгүйгөөр хэлсэгдэһэн байна. Гэхэтэй хамта Советскэ Союз болон ФРГ-е ойротуулалсадаг асуудалнуудта гол түлэб тогтоһон байна.

СССР болон ФРГ-гэй хоёр талын харилсаануудташье, мүн уласхоорондын харилсаа холбооной оршом соошье бии болодог шэнэ зорилгонуудые шууд сэхээр шиидхэхэ хэрэгтэй байһые Л. И. Брежнев Г. Шмидт хоёр зүбшөөһэн байна. Европын арадуудай ехэ туйлалта болохо, шахардуу байдал һуларуулха ябадалые сахин хамгаалха гээшэ эндэ гол һуури эзэлнэ. Тиимэһээ энэ асуудалда эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, СССР болон ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанууд — Московско договорой, харин Европын оронуудай харилсаанууд — Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актын эхи табиһан түүхэтэ зам аршалан хамгаалха талаар хүсэл оролдолго түрүүшын ээлжээндэ табигдаха зэргэтэй.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшад, А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Г. Ковалев, СССР-һээ ФРГ-дэ байдаг элшэн сайд В. С. Семёнов, СССР-эй МИД-эй таһагые даагша А. П. Бондаренко:

Баруун Германиин талаһаа — ажахын федеральна министр О. Ламбсдорф, ФРГ-гэй правительствын хэблэлэй ба мэдээсэлэй албан зургааниие хүтэлбэрилэгшэ, статс-секретарь К. Беккер, ФРГ-гэй МИД-эй статс-секретарьнар Б. Фон Штаден, Г.-В. Лаутеншлагер, Федеральна канцлерай албан зургаанай гадаадын политическэ таһагые даагша О. Фон Габленц, ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд А. Майер-Ландрут хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

(ТАСС).

ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ҮМЭНЭ Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ, Г. ШМИДТЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНҮҮД

Совет-Баруун Германиин хөөрэлдөөнүүдэй ноябриин 24-дэ Бонндо дүүрэһэнэй һүүлээр Л. И. Брежнев хэблэлэй түлөөлэгшэдэй үмэнэ мэдүүлгэ хэбэ. Тиихэдээ иигэжэ хэлээ:

ФРГ-гэй Федеральна канцлертай, гүрэнэй болон политическэ бусад ажал ябуулагшадтай бидэнэй хөөрэлдөөнүүд мэнэ һаяхан дүүрэбэ.

Албанай хэрэгээр энэ ерэлгэмнай уулзалгануудайнгаа тоогой, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудай талааршье олон онсо илгаатай. Уулзалгануудай харилсан хүндэлэлсэлгын, хэн хэнэйнгээ һанал бодолые һайтар ойлгохо гэһэн оролдолгын оршон байдалда үнгэрөө гэжэ тэмдэглэбэл, бултанай һанал бодолые элирхэйлхэб гээд һанаанаб. Арсалдаатай асуудалнуудшье бии байгаа. Тэдэниие тойрожо гараагүйбди. Зай забһарнуудые гүнзэгырүүлхэгүй, харин хүүргэнүүдые табиха гэжэ оролдообди.

Канцлертай хөөрэлдөөнүүдһээ хэхэ гол тобшололоо иимээр найруулжа болохо байна: али бүхы хүсэлэлгэ гаргаха, амгалан тайбан байдал батадхаха, түгшүүрил һуларуулха ба этигэлсэлгын оршон байдал һэргээхын тула хамталаа оролдолго гаргажа үргэлжэлхэ хэрэгтэй байна.

Энэ хадаа тодорхой политикын тон шухала хараа шэглэл болоно.

Дээдэ тушаалтадай хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлбэл, һайн байгаа гээд бидэншье, федеральна правительство мэтээр тоолонобди. Советскэ Союзда албанай хэрэгээр ошохо уряал Федеральна канцлер Гельмут Шмидтдэ дамжуулааб. Манай ороной ошохо уряал мүн лэ Федеральна президент К. Карстенсдэ дамжуулбаб.

Танай республикада ерэхые уриһанай түлөө, эдэ үлэрнүүдтэ хэһэн ашатай туһатай хөөрэлдөөнүүдэй, бүтээһэн хүдэлмэриингөө түлөө би, минии нүхэд үнэн зүрхэнэй баяр, баясхалан Танда үшөө дахин хүргэнэбди.

Элүүр энхэ байхыетнай, хүдэлмэридөө амжалтануудые туйлахыетнай Танда, господин Шмидтдэ, хүсэнэб.

Удаа тээнь Г. Шмидт журналистнуудай үмэнэ үгэ хэлэбэ.

Тусхайта хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүүрэһэнэй һүүлээр манай айлшан — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь господин Брежневэй эндэ хэлэһэн үгэ бүхэн доро гараа табиха байнаб.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ нэгэшье асуудалые алгад гараагүйбди. Хөөрэлдөөнүүднай онсо сэхэ, этигэлсэлгын ба партнёр ёһоной оршон байдалда үнгэрөө. Бидэнэй хамтын хүсэл эрмэлзэлнүүдһээ эшэ үндэһэтэй бусад асуудалнуудыешье зүбшэн хэлсээбди.

Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахилгые, хоёр талын холбоо барисаа үргэдхэхые тон шухалада тоолодог байһанаа, тусхайлан хэлэбэл, 10 гаран жэлэй урда Московско договороор тон һайн үндэһэ һууриинь табигдаһан, элшэ хүсэндэ хабаатай холбоо барисаа үргэдхэлгые хоёр талаһаа шухалада тоолодог байһанаа хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тусхайлан тэмдэглээбди.

Иимэ харилсаанууд хүгжөөгдэһэн байна, саашадаа хүгжөөгдэхэ байха тухайдань хэлсээбди.

Харилсан этигэлсэлгын оршон байдал тушаа минии хэлээшэ СССР-эй ба ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй — господин Громыкын, господин Геншерэй хөөрэлдөөнүүдтэ мүн лэ хабаадана.

Албанай хэрэгээр манда мүнөө ерэһэнэйнь түлөө манай совет айлшадта үнэн зүрхэнэй халуун баясхалан хүргэхын тула энэ ушар хэрэглэхые хүсэнэб. Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалха уряалые сэдьхэлээ ехээр ханан абабаб.

Таанадта баяр хүргэнэб. Таанадта һайниие хүсэнэб.

УРАН ЗУРААШЫН ҮНДЭР ДЭЭДЭ УЯЛГА

...рад зондоо алба хэхэһээ ...р ехэ, һайн һайхан уг ...илго уран зураашада байха... Уран зураашад үе сагайнгаа ...шасые ойлгожо, ажалай ...тэрнуудтай зэргэ дабша... ...үе сагаа үнэншэмэ зүбөөр, ... хурсаар харуулжа, Со...

КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшанар Е. М. Тяжельников, В. Ф. Шауро, уран зурагай искусствын элитэ мэдээжэ мастернууд, эрдэм, соёлой ажал ябуулагшад, ажалша коллективүүдэй, партийна, совет болон нийтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ С. П. Ткачев тоосоото элидхэл хээ.

Үнгэрһэн табан жэлдэ уран зураашадай холбооной бэелүүлһэн ажал ябуулгые үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр шэнжэлхэдээ, бүхы үндэһэ яһатанай, бүхы үеын уран зураашад оронойнгоо арад түмэнэй ажабайдалые, ажал хэрэгүүдые тобоймо хурсаар харуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна гэжэ мэдүүлбэ. Холбооной зохёохы-эмхидхэлэй ажал ябуулгада, арад зоной ажабайдалтай искусствын холбоое бэхижүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Мүнөө энэ харилсаа холбоон ажабайдалай совет түхэл шэнжын таһаршагүй хубинь болонхой.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ эмхидхэгдэһэн «Бидэ БАМ баринабди», «Россин уран зураашад — Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагай ажалшадта», «Түрэл орон дотоорнай», «Россин уран зураашад—үхибүүдтэ» гэһэн выставкэнүүдэй нэрэнүүд республикын уран зурагай искусствын бэлигтэнэй зохёохы ажал ябуулгын шэглэлые элирхэйлэн харуулна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойдо, Октябриин 60 жэлэй ойдо, Илалтын 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тусхай выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн байгаа. КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан «Совет Росси» гэһэн республиканска зургаадахи выставкэ түсэбтэ табан жэлэй уран зурагай гол үйлэ хэрэг болоо һэн.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын орёо, харюусалгатай зорилгонууд Россин уран зураашадай урда табигдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Совет Россин уран зураашад эршэмтэйгээр, бата найдамтайгаар ажаллахын тула, тэдэнэй, үндэр үзэл сурталнууд тухай хүнүүдтэ хөөрэхынь тула, гэрэлтэ һайхан ерээдүй байдалай түлөө тэмсэлдэ тэдэниие зоригжуулхын тула бидэ бүхы хүсэ шадалаа, бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ ёһотойбди.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев съезд дээрэ үгэ хэлэбэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн үнэн зүрхэнэй амаршалгые, һайн һайхан хүсэлэнгүүдые съездын делегадуудта тэдээгээр дамжуулан Совет Россин бүхы уран зураашадта хүргэһэн байна. Леонид Ильич совет социалис соёлые хүгжөөлгэдэ Россин Федерациин уран зураашадай ехэ хубитаяа оруулжа байһые тэмдэглээд, уран зурагай искусствын ажал ябуулагшад баатар габьяата арад зоной нэрэ хүндэдэ хүрэмэ шэнэ зохёолнуудые бүтээхэ гээд найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Россин уран зураашадай урда табигдаһан зорилгонуудта үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтохоДоо, совет хүнэй ажабайдалые, газар дэлхэйн бүхы хүнүүдэй жаргалта байдалай түлөө тэдэнэй үнэн зүб тэмсэлые зураглан харуулхадаа, шэнэ амжалта туйлахыень уран зураашадта хүсэһэн байха юм.

(ТАСС).

А. А. ГРОМЫКО Г.-Д. ГЕНШЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошоһон программын үндэһөөр, хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар Г.-Д. Геншертэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдээ А. А. Громыко ноябриин 24-дэ үргэлжэлүүлһэн байна.

Һанал бодолнуудаа мэдэлсэлгэнь зохисотой оршон байдалда үнгэрөө.

Партийна ажабайдал

ЦЕХОВОЙ ОРГАНИЗАЦИНУУД АНХАРАЛ ДОРО

Манай Тимлюйн цементын заводой цеховой партийна организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо үнгэрбэ. Заводой коммунистнууд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бухы хүдэлмэришэдые элсүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа, арбадахи табан жэлэй түсэбтэ дабаринуудые амжалтатай бэелүүлхэ шиидхэхэ үүргэ дүүргэжэ. Гадна коммунистнууд лэ КПСС-эй XXVI съездэ нэрэтэй солотоогоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһан байха юм.

Тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ гол анхарал ажал ябуулгын асуудалнуудта хандуулагдаа. Мүнөө эдэ суглаанууд дээрэ хэлэгдэһэн коммунистнуудай һанамжа, дурадхал, шүүмжэлэлнүүд партком бүхэлдэнь бүридхэжэ, тэдэниие бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абажа байна. Партком заводой доторо тохёолдоһон байдалаа тон нарин шэнжэлжэ, цех бүхэнэй хүдэлмэриин зүб сэгнэлтэ үгэхые эрмэлзэнэ. Тиигэжэ хүдэлмэриин бүхэниие даабариа дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон партийна эхин организацинуудай үүдэ коллектив бүхэнэй ажал ябуулгын дүн шэнжэлэн хаража, саашадаа хэһэн хэмжээнүүдые муутаар шалгагдана гэжэ эдэ суглаанууд дээрэ элирүүлэгдээ.

Жэшээлхэдэ, һаяхан партком заводой цехүүдэй үбэлэй үедэ хүдэлхөөр хэр бэлдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Тиихэдэ олон цехүүдтэй энэ хэрэг һайн бэлдэлгэтэй байһаниинь тодороо. Бүри эртын дунда хараалагдаһан хэмжээнүүд мүнөө болотор бэелүүлэгдээгүй байнаар. Тиихэдэ тэрэ ажалай журам һайжаруулха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха тухай асуудалнуудые нарин шэнжэлжэ, партийна организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ табиһан байна. Гэхэтэй хамта заводоймнай эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжарһан гэжэ тэмдэглэмээр. Абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Эдэниие тоолобол, В. Устюжин, А. Русин, В. Волков гэгшэдэй ударидадаг партийна организацинууд болоно.

Заводой партком партийна цеховой организацинуудай үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуудые бэдэрхэ, элирүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ, шанар дээшэлүүлхэ саг үргэлжэ шэглүүлжэ байдаг. Тиихэдэ тэрэ ажалай журам хүтэлбэрилхэдэнь цаг һайжаруулха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри цэхэ хэмжээнүүдые абадаг юм.

Партийна цеховой организацинуудые бүхэлэй партком нэгэдэ ударидаһан ехэ анхарал хандуулна, бухы онол арганууды улам һайжаруулхые оролдожо байдаг гээшэ. Завод дотор болоно байһан үйлэ хэрэгүүд тухай коммунистнуудта сэг үргэлжэ дуулгаха, мэдээсэжэ байха эрилтэ партком табидаг. Тэдэнэр өөрынгөө эблэлдэһэн парткомой заседани бүхэндэ түсэбтэ даабарин, урид абтаһан шиидхэбэринүүдэй бэелэлгэ тухай мэдээсэжэ, тоосодог байха юм. Энэ хадаа манда заншалта болонхой.

Юрэдөө, онсолон хэлэхэдэ, манай партком КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар ехэ хэмжээ ябуулгануудые абажа байна, тэдэнэй нэтэрүүгээр бэелүүлжэ байна гээшэ.

В. АСОНОВ,
Тимлюйн цементын заводой парткомой секретариин орлогшо.

Үнгэрэгшэ зунай эхеэр һэн. Һая наашадашье шиииг нойтондо ёһоор нороогүй хуурай тала хубхигар сагаан зандаа, эртын ногоон эндэ тэндэл үлэ-мэдэг гаража байгаа. Тариянайшье ургаса баһал газарһаа өөдэ бултайжа ядашанхай, полинууд харлан харагдаха юм.

— Хуурай һалхин халуун наран хоёр тарялан, сабшалангаймни ургасые харатайгаар лэ гандаажа байна. Мүнөө июнь һарын гараад байбашье, үхэр малай хүсэд садаха ногоон урганагүйл даа. Иимэ сагта найдаха юумэмнай уһалуурил болоод байна, — гэжэ Хориин совхозой директор Б. Х. Жамбалов хэлэнэ.

— Юрэдөө олон үгэдэ олзогүй. Сабшалангай хэр уһалагдажа байһаниие өөһэдөө ошожо харагты. Эндэһээ баруун урагшаа ошоо һаатнай. Галихмат Булатовай звено газараа уһалжа байха даа — гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Улаан одон тосхонһоо баруулжаа гараад, тракт харгыһаа хадууржа урагшалхада, Үдэ голой хойто эрье зубшаһан бургааһанай забһараар номин хүхэ сабшалан нэмжын харагдажа эхилнэ. Хаа хаанагүй ногоонинь жэгдээр урганхай, һэбшээ һалхинда эльбээргэтэн багаханаар долгилжо байхадал гээ бэлэй.

Үндэрхэн болотор шулуу, шоройн адхажа бодхооһон ута даамбаһаа урагшаа, Үдэ голой эрье туласа үргэлжэ уһалагдаһан сабшалан ногоорно. Тэрэнэй тэг дундуур татагдаһан гүнзэгы ханааб, гурбан тээшэнь уһа табидаг, хаадаг тусхай инженерна түхэлэй түхеэрэлгэнүүд харагдаба. Харин газар уһалалгын ямаршье оньһон техникэ, бүлүүр станци гэхэ мэтэ эндэ оройдоошье үзэгдэбэгүй.

— Энэмнай сабшалан лиманна аргаар уһалдаг системэ гээшэ. Урдань эндэ бургааһа шугы ургашаһан, хуу болдог дошо, нүхэ һүбэ болошоһон газар байһан юм. Хэдэн жэлэй саана бургааһа шугыень сэбэрлээд, болдог дошыень тэгшэлээд, хурьһыень элдүүрилээд, олон жэлэй исгоо таряа һэмди. Мүн эндэ 11 километр утатай гол ханааб татагдаа. Тэрэнһээ хажуу тээшэнь уһа табиха жэжэ ханаабууд хэгдээ һэн, — гэжэ Галихмат Булатович хөөрэнэ.

— Мүнөө гол ханаабтнай юундэ хуурайб? Газараа уһалхаяа болёод байна гүт? — гэжэ асуубаб.

— Хабар эртэшэг газарай хүрьһэнэй гэдэхэдэ, голой мүльһэнэй хайлахада уһыень хаажа, тэрэниие гол ханаабаараа урадхуулан асараад, бухы сабшалан дээрээ нуур талаян болотор уһа табяа зомди. Мүнөө тэрэнээ һабхаргажа байнабди. Иигээд хоёрдохёо уһалжа эхилхэ һанаатайбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Одоол иигэжэ нэбтэртэр уһалһан газарай хүрьһэн халахадаа, ногоониинь өөдэнь татаһандал иимэ түргэнөөр ургажа байна гэжэ ойлгогдоо һэн.

Галихмат Булатович үндэршэг нариин бэетэй, бага эсэбхилэн татаһан урин харасатай, даруу номгон янзын хүн. Хөөрэлдэхэдэ, үгэ бүхэнөө шүүжэ, тобшохоноор тоб байса хэлэдэг хүн байба. Диилэнхидээ тордиһоогүйгөөр уһан буряад хэлээр дуугарна.

Тэрэнэй бишыхан үхибүүн байхадаа, гэртэхиниинь Татарай АССР-һээ иишэ нүүжэ ерэһэн намтартай. Эгээл тиимэһээ Галихмадай Хориин уужам тала дайдые түрэл нютагаа гэжэ тоолодог.

— Зай болиит даа, Галихмат Булатович. Тэрэ үгэн шадаагүйдэ хэн шадаха. Мэдэхэ, найдахадаал харюусалгатай хэрэг даалгаха гэжэ шиидээ шэбди. Адууһа малые тэжээлээр хангаха асуудалай али тухай шухала болоод байһаниие һайн мэдэнэт, — гэжэ тэрэ үедэ Хориин совхозой директор байһан В. Т. Тугдумов хэлээ.

Үнэндөө, даруу номгон хүн юумые урид һайса бодожо, бухы талаһаань һайса жэлжэ үзөөгүйдөө шиидхэбэри абадаггүй, бодомжогүйгөөр үлүү алхам хэдэггүй ха юм. Галихмадшье һал ажалаа хайшан гэжэ хаанаһаань эхилхэб, юуһаа сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэбиб гэжэ һайса бодомжолһон хойноо шөөлөө үгөө бэлэй.

Тэрэнэй звенодо Үдэ голой хойто бэеын һайжаруулагдаһан лиманна аргаар уһалагдадаг 217 гектар сабшалан даалгагдажа һэн. Удаань энэ звено үргэдэжэ томодхогдожо, оньһожоруулагдажа, отделениинь дэргэдэхи газарай, бага зэргэ уһалагдадагшье нэрэтэй бухы сабшалангуудынь тэрэнэй харюусалгада даалгагдаа.

Түбхын түрүүн үбэлынь сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөнэ. Хабар болоходо хүрьһэнэй доогуурхиие һайжаруулха, борнойлхо хүдэлмэри хэнэ. Тэндээ минеральна үтэгжүүлгэ тараагаад, аргатай соонь 2—3 дахин уһална. Зундаа үбһэ ногоогоо өөһэдөө хуряажа абана. Энээнһээ гадна, Үдэ голой эрье зубшаһан бургааһа шугые жэл бүри сэбэрлэжэ, маг, болдогтой газарые тэгшэлжэ, хүрьһыень элдүүрилһэн бэеэрээ түрүүшын жэлдэ тэндээ зелёнко тарюулаад, удаань олон жэлэй ногоо ургуулна. Тиигэжэ багабагааршье һаань, һайжаруулагдаһан, уһалагдадаг сабшалангаа үргэдхэжэл байдаг. Гансахан үнгэрһэн хэдэн жэлдэ энэ сабшалангай 300 гектар хүрэтэр ехэ болгоод, хуу хорёолсо.

Ургасыеньшье жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. Хэрбээ урдань эндэхи газарһаа гектарай оройдоол 7—8 центнер үбһэнэй абтадаг һаань, гасуур болоһон һүүлэй хоёр гурбан жэлдэ энэ звеногой хид уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 20—25 центнер хүрэтэр ургаса хуряана. Жэшээнь, нёдондо тэдэнэр өөһэдынгөө сабшалан дээрэһээ 6776 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа нүрилөө, тэндэхи зарим ногоогоороо 6 мянган центнер сенаж дараа юм. Байса ондо бүри бэрхэтэй гасуур тохёолдоошье һаань үбһэ абаха түсэбөө баһал үлүүлэн дүүргээ.

Звенодонь табан трактор, тэдэндэ шаггагалха элдэб техникэ үгтэнхэй. Найман хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй гурбаниинь газар уһалдаг ханаабууд. Эндэ дүршэлтэй бэрхэ луговодуудБато-Цырен Доржиев, Гуро-Очир Очиров, Бальжинима Чимитдоржиев гэгшэд ажалладаг юм.

— Сабшалан һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ ажалдаа...

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХЭРЭГ

Зураглал

Марксистско-ленинскэ һуралсал

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛ

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулиин түрүүшын хэшээл боложо үнгэрөө. Районой промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партком болон партбюрогой секретарьнар, райгүйсэдкомой мүн тэрэнэй таһагуудай харюусалгата тушаалтад энэ һургуулида ябаха ёһотой юм.

Һургуулиин түрүүшын хэшээлдэ хабаадагшадай урда КПСС-эй райкомой секретарьнар В. Б. Балданов, А. И. Лоскутников, партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. М. Алексеева лекцинүүдые уншаа. Тэдэнэр партиин һургаалые, тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргые, ябуулдаг үзэл сурталай хүмүүжүүлгын гол асуудалнуудые тайлбарилан харуулһан байна.

А. ЧИМИТОВ.

Соёлшод тоособо

Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай хоёрдохи конференци уржадэр болобо. Энэ конференци соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой тоосоое, шалгалтын комиссиин тоосоое шагнажа, зүбшэн хэлсээд, профсоюзай райкомой болон шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэлые һунгаһан байна.

Профсоюзай райкомой президиумэй гэшүүн Д. Ф. Зубенко тоосоото элидхэл хээ. Шалгалтын комиссиин гэшүүн В. Ф. Турина конференци дээрэ тоособо.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай ахамад уран зурааша, месткомой түрүүлэгшэ В. В. Тевелев, профсоюзай райкомой президиумэй гэшүүн, республиканска типографиин хүдэлмэрилэгшэ Н. П. Князева, месткомой түрүүлэгшэнэр: республиканска библиотекэһээ — Т. Б. Тармаева, гүрэнэй филармониһоо Г. П. Кулагина, оперо болон балетэй академическэ театрһаа — Г. А. Тушемилов, Буряадай номой худалдаа наймаанай управлениһээ — В. Н. Мирошниченко, Соёлой министерствэһээ — В. И. Теплов, «Баргажан» гостиницаһаа — З. Н. Волкова гэгшэд элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша А. Д. Упханов конференци дээрэ үгэ хэлээ.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной XIII конференцидэ хабаадаха делегадууд һунгагдаба.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Советскэ райкомой конференци зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаһан байха юм.

Манай корр.

УЛААН-ҮДЫН ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЛВРЗ-гэй ИНСТРУМЕНТАЛЬНА ЦЕХТЭ 6-дахи РАЗРЯДАЙ СЛЕСАРЬ ПАВЕЛ ВАСИЛЬЕВИЧ ЧЕПЕЛЕВ, 6-дахи РАЗРЯДАЙ ҮРЭМДЭГШЭ ЛЕВОН СУРЕНОВИЧ МИНОСЯН НЭГЭ УЧАСТОГТА ЗЭРГЭЛЭЭД ХҮДЭЛДЭГ ЮМ. ХОЁР КОММУНИСТНАР, СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ МАНЛАЙДА ХОДОДОО ЯБАДАГ. ТЭДЭНЭР ЦЕХ СООГОО СУУДА ГАРАҺААР ҮНИНЭЙ. ПАВЕЛ ВАСИЛЬЕВИЧ ДАЙНАЙ ВЕТЕРАН, ЗАВОДТО 36-дахи ЖЭЛЭЭ ХҮДЭЛЖЭ ЯБАНА. ЛЕВОН СУРЕНОВИЧ ЦЕХ СООГОО МЭДЭЭЖЭ БОЛОҺОН ПРОПАГАНДИСТ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. В. Чепелев, Л. С. Миносян.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

2. АШАГЛАГДАХААР АРГА БОЛОМЖОТОЙ

Оронойнмнай хойто районуудтахи хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхидхэлэй дүй дүршэлые шэнжэлэн харахада, байгаалиингаа, сагай уларилай талаар адлирхүү республикымнай хойто зүгэй районуудта хартаабха, зарим зүйлэй овощ ургуулжа, һү үйлэдбэрилхэ дүүрэн аргатай юм. Баунтын, Хойто-Байгалай районуудтахи колхозууд дайнай урда, мүн һүүлээрхишье жэлнүүдтэ хартаабха, овощ ургуулжа, мяха, һү үлэдбэрилдэг байһан.

Муя голые зубшаһан тала дайда бүри үнгэрһэн зуун жэлдэ, Баунтын райондо алта олзоборилжо захалхаһаань эхилээд, ашаглагдаһан түүхэтэй. Анханда алтанай приискдэ эдеэ хоолой зүйл абаашахань нилээд хүшэр байхаһаа гадна, гаргаша ехэтэй һэн. Тиимэһээнь алта олзоборилогшод прийск шадархи нютагуудта мяха, һү, овощ, хартаабха үйлэдбэрилхэ арга боломжыень элирүүлһэн байна. Илангаяа Муяын голой тэгшэ газар бэлшээри элбэгтэй, сабшалантай байһан юм. Энээниень хараада абажа, зарим газарыень элдүүрилээд, огородой эдеэ тарижа туршаа. Удаань алтанай приискын хүдэлмэришэд ортонгуудһаа саг зуураар ашаглахаар абаһан газар нютагуудтаа ажаһуужа захалһан байна. Эдэнэр гэрнүүдые барижа, адууһа мал үсхэбэрилһэн, овощ ургуулһан, загаһа олзоборилдог байһан юм гэжэ архивай документнүүд дотор бэшэгдэнхэй. Иигэжэ эндэ Муя, Парам, Барголино гэжэ тосхонууд мүндэлһэн гээшэ. Энэ зуун жэлэй эхиндэ алта олзоборилгын улам хүгжөөгдэжэ захалхада, хүн зон олоороо байрлажа, Самокутайн голдо нилээд ехэ газар ашаглагдаа бэлэй. Удаань Таксимо, Улаан Макит хүндыдэ һуурин бии болоо. Эндэ малай фермэнүүд байгуулагдажа захалаа юм. Баяшуулай мэдэлдэ байһан эдэ томо ажахынууд тус бүрэе 150—200 үхэр малтай, тоогүй олон адуу моритой бэлэй. Ой модо отолжо, намаг хатаажа, ашаглаһан газартаа обёос, шэниисэ, хара таряа, ешмээн, зарим зүйлэй овощ таридаг байгаа. Газар элдүүрилгын урагшатайгаар ябуулагдахада, эндэ хүдөө ажахы үргэдхэгдэжэ, шэнэ һуурин олошороо бэлэй.

Хамтын ажалай эмхидхэгдэжэ захалһан жэлнүүдтэ Муяын голдо хүдөө ажахын дүрбэн, загаһа олзоборилогшодой нэгэ артель байгуулагдаад, удаань «Таёжник» гэһэн нэрэтэй колхоз болон хамтараа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ тэрэ колхоз С. М. Буденнын нэрэмжэтэ болгогдоһон байха. Тус колхоз гол түлэб адууһа мал үсхэбэрилдэг байхаһаа гадна, хартаабха, овощ таридаг бэлэй. Мүн мянга юһэн зуун гушаад онуудта Барголинодо хүдөө ажахын комплексно пункт бии байгаа юм. Тус пунктын хүдэлмэришэд овощ, хартаабха тарижа туршадаг һэн.

Иигээд ерэхэдээ, урдандаа Муяын голдо хүгжөөгдэһэн хүдөө ажахы гол түлэб алтанай прийскын хүдэлмэришэдэй эдеэ хоолоор хангаха зорилготой байһан юм. Удаань алтанай приискын хаагдахада, энэ колхоз байһа...

угы хэгдээ бэлэй. Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин баригдажа захалхада, Хойто-Байгалай, Баунтын районуудта экономикынгоо талаар тон һула хэдэн колхоз үлэһэн юм. Тиихэдэ Муяын голдо хүдөө ажахын нэгэшье предприяти үлөөгүй. Мүнөө үедэ дурсагдагша хоёр райондо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилдэг «Амалатский», Джилиндын, «Северный», «Ангарский» совхозууд, «Победа» колхоз бии.

Хойто-Байгалай территориально-үйлэдбэриин комплексын ажалшадые эдеэ хоолоор хангаха гэбэл, нэн түрүүлэн харьяата газар нютагуудтань эрдэмэй үндэһөөр хүдөө ажахын һалбаринуудые байгуулхадаа, байгаалиинь, сагай уларилай онсо илгаае, мүн хүдөө ажахые эрхилхэ талаар үеһөө үедэ баримталагдадаг ёһо заншалыень заабол хараада абаха хэрэгтэй. Иигээд ерэхэдээ хойто зүгэй арадуудай заншалта һалбари болон олзоборилгые саашадаа улам хүгжөөгдөөшье һаань, эндэхи совхоз, колхозууд гол түлэб ондоо тээһээ асархын аргагүй продуктнуудые үйлэдбэрилхөөр мэргэжэнхэй байха болоно. Тодорхойлбол, һүн, хартаабха, овощ үйлэдбэрилэгдэхэ зэргэтэй. Эндэ эдеэ хоолой продуктнуудые абажа бэлэдхэхэдээ бухы хүдэлмэреэ город шадархи ажахынуудтал адляар эмхидхэхэ болоно.

Байгаалиинь сагай уларилай эрхэ байдалые зэргэсүүлэн харахада, дурсагдагша хоёр райондо хүдөө ажахын хоёр зоно байгуулхаар юм. Жэшээлбэл, түрүүшынь зоно Дээдэ-Ангарай, Муйскын болоно. Хоёрдохинь Витимэй хадалиг тэгшэ газарай зоно мүн. Иигэжэ зоно болгон хубаарилхадаа хүцлы бүхэнэй хоорондоо холбоогүй байһаниень хараада абанабди. Тиихэдэ эндэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдэ, газар элдүүрилжэ ашаглахада таарамжатай зохид юм. Тусхайлбал, дурсагдагша хоёр зонодо гол түлэб хартаабха, овощ тарижа, һаалиин малда тэжээл үйлэдбэрилхэдэ һайн байха.

Витимэй хадалиг тэгшэ газар тушаа хэлэхэ болболнай, эндэ газар элдүүрилжэ тарилга хэхын аргагүй юм. Тиимэһээ энэ хадалиг дайдада адуу моридые, оронуудые үсхэбэрилхэдэ аша үрэтэй байха. Саашадаа эндэ мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые олоор үсхэбэрилхэдэ бүришье һайн. Юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые үсхэбэрилжэ туршахада сагайнь уларилда түргэн дададаг байба. Иигээд ерэхэдээ Баунтын районой гол һалбари мал саашалаа мяхалиг үүлтэрэй үхэр малаар үсхэбэрилхэ болохо юм.

«Востсибгипрозем» институдай Буряадай филиалай суглуулжа согсолһон тоо, баримтанууд эрэгсэгдэжэ байхада, Витимэй хадалиг тэгшэ газарта бүхыдөө 20 мянган гектарай ногоо сабшажа, бэлэдхэхэ оньһожоруулагдамал олон станцинуудые эмхидхэхээр. Уридшалан багсаамжалхада, эндэ мяхалиг үүлтэрэй 20 мянга шахуу үхэр, 15—20 мянган адуу моридые үсхэбэрилбэл, захагүй бэлшээринь хүсэдөөр ашаглагдаха жэшээтэй.

Дээдэ-Ангарай болон Муйска хүндынүүдтэ хүдөө ажахынь һалбари хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхөөр хараалагданхай. Ушарынь хадаа территориально-үйлэдбэриин комплексын олонхи ажалшадынь эндэ ажаһууха, хүдэлмэрилхэ байна. Тиимэһээ эды олон хүн зоние эдеэ хоолоор гүйсэд хангахын тула бии байгаа хүдөө ажахын предприятинуудаа шэнэдхэн хубилгажа, горно-шанаржуулгын тон томо комбинадуудай дэргэдэ хамһабариин ажахынуудые заабол байгуулха шухала. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ талаар олон хэмжээнүүд абтаһан байха.

Хойто-Байгалай районой урдынь колхозууд (загаһа олзоборилгын «Победа» колхозһоо бэшэнь) «Северный» совхоз болгогдоһон юм. Тиихэдэ энэл ажахын нэгэ отделениин бааза дээрэ 1980 ондо шэнэ «Ангарский» совхоз мүндэлөө бэлэй.

Һүүлэй хоёрхон жэлэй туршада Хойто-Байгалай районой хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 1750 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Иигэжэ эндэ малайнь байранууд бүхылөө шахуу шэнэлэгдэжэ, үйлэдбэриин бусад барилга ехээр хэгдэһэн байна. Мүнөө тус райондо хүдөө ажахын үйлэдбэриинь гол фонд горитойгоор дээшэлжэ, 3 миллион түхэригтэ хүрэнхэй. Бухы ажахынуудта шэнэ газар ашаглагдажа, үнеэдынь эрид олошоруулагдана. Тиихэдэ энэ районда арбадахи табан жэлэй туршада хартаабха худалдалга 2,2 дахин, овощ 34 процент, һүн 61 процент, мяхан 8 процент дээшэлүүлэгдээ.

Эдеэ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар «Победа» колхозой арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагданагүй. Тус ажахы богонихон болзор соо хартаабха, овощ, һү ехээр үйлэдбэрилхэ аргатай юм. Энэ колхоз Северобайкальск городто дүтэ — 32 километрэй зайда оршодог.

БАМ-ай барилгашадта иимэ дүтэ байһан тула хартаабха, овощ, һү ехээр үйлэдбэрилхэ болоно. Мүнөө колхоздо багаханшье һаа, һү шэмэ ехэтэй үнеэдтэй фермэ бии. Һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаалажа һаалиин малаа олошоруулна. Иигээд ерэхэдээ тус ажахыда эдеэ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилхэ арга боломжо ехэ.

БАМ

хэнэгүй, һаалиингаа малые олошоруулнагүй. Ямар ушарһааб гэбэл, тус ажахы хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриие гол һалбарида тоолодоггүй байшоо. «Победа» колхоз РСФСР-эй Загаһанай ажахын министерствын «Рыбакколхозсоюзда» мэдэлтэй ажахы юм. Тиимэһээ гол шэглэлынь загаһа олзоборилжо, далайн ан агнаха зорилготой. Саашадаа энэ ажахыда хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ аргагүй байбал, харьяата газар нютагтань шэнэ совхоз эмхидхээд, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болгохо ёһотой. Тиигээд далайн ан агнажа, загаһа олзоборилхо зорилгоёо гансал «Победа» колхоз бэелүүлнэл аабза.

Дээдэ-Ангарай хүндыдэ хүдөө ажахые хүгжөөхын тула совхозууд элдүүрилдэг газараа заабол үргэдхэхэ болоно. Һүүлэй шэнжэлгын дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, энэ арбан жэлэй туршада «Северный» совхоз тарилгынгаа газарые 1400 гектар хүрэтэр, «Ангарский» совхоз 800 гектарта, шэнээр эмхидхэгдэхэ совхоз 1000 гектар хүрэтэр үргэдхэхэ арга боломжотой. Иигээд ерэхэдээ энэ газартаа хүсэд хүрэхөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай дурадхалаар тарилгынгаа газарай бүридэлые хубилгаад байбал, Хойто-Байгалай районой хүдөө ажахын предприятинууд хойшодоо жэл бүри 4 мянган тонно хартаабха, 1,5 мянган тонно овощ, 5 мянга шахуу тонно һү үйлэдбэрилхэ болоно. Энээнһээ гадна горно-шанаржуулгын комбинадай «Молодёжное» һууринай хүн зониие түргэн гутадаг продуктаар хангахын тула Муяын голдо хамһабариин ажахы эмхидхэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, иимэ аргаар ГОК-ой хүдэлмэришэд һү, овощ, хартаабхаар хангагдаха байна бшуу.

Хойто-Байгалай, Баунтын райондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ программын бэелүүлэгдээдшье байбал, ерээдүйн ТПК-гай улад зон эдеэ хоолоор гүйсэд хангагдахагүй юм. Тиимэһээ Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай экономикын таһаг республикын Госплантай хамта Хойто-Байгалай ТПК-гай бүридэлдэ Баргажанай голые оруулалсаха дурадхал үгэһэн байна. Ушарынь хадаа энэ голой хоёр районой ажахынууд БАМ-ай Забайкальска участогай эдеэ хоолой гол бааза болохо болоно ха юм. Энэ тушаа удаадахи статьяда уншаарай.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
экономикын эрдэмэй кандидат.

УРИДШАЛАН

Арбадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ амжахан Хурбын леспромхозой хүдэлмэришэд энэ табан жэлэй эхилэнһээ хойшо эрэеэ заалһые һуладаханггүй хүдэлжэ байна.

Хэды хүндэ хүшэр байдалда ажаллажа байбашье, предприятиин модо отолгошод, таллуулагшад, тээгшэд, модо доодо складта зөөдэг шоферууд габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Модо отолхо, таллуулха талаар жэлэй арба һарын түсэбые 105,1 процент, зөөхэ — 101,3 процент дүүргэжэ шадаа. Үнгэрһэн арба һарын туршада 261,3 мянга куб метр модо доодо складта асараа.

Тус леспромхозой В. И. Жилинэй даадаг экипаж модо зөөхэ жэлэйнгээ түсэбые хоёр һараар урид дүүргэбэ. Экипажай шоферууд 19,5 мянга шахуу кубометр модо зөөгөөд байна. Арбадахи табан жэлэй даабарииие 127 процент дүүргэлһэн юм.

Г. ГАНИН.
Хориин район.

БАРИЛГА ПРОЕКТҺЭЭ ЭХИЛДЭГ

Ороной үйлэдбэриин хүсые үргэдхэхэ, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой барилганууд болбосон һайнаар бариха гэшэ капитальна барилгын гол зорилго болоно. Проектэ, бэдэрэлгэ ба эрдэм-шэнжэлгын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн ноябриин 24-дэ Москвада боложо. КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үүдэһөөр проектно-сметын хэрэгые һайжаруулха, барилгын хэрэгтэ һайн ба ашагтай арбаан проектнүүдэр зүблөөн хэрэгтэ асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Талызин, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша И. Д. Дмитриев, министерствэнүүдэй, ведомствонуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл зүблөөндэ хабаадаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ И. Т. Новиков элидхэл хээ. Ороной барилгын индустри хүсэтэ материально-техническэ ба научна баазатай, мэргэжэл шадабаритай, дүршэл ехэтэй инженерно ба хүдэлмэрилэгшэдэй кадрнуудтай һалбари болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы үчастое болохо капитальна барилгын шухала асуудалнуудые гэжэ онсолон хэлээ. Ямар техникын түйлалтануудые барилгын ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлхые түргэдхэхэ, һалбарида хурдан түргэн хүгжэлтын замда гаргаха, ажалай шанар болон бүтээсые саг сэхээр дээшэлүүлхэ шухала. Эдэ асуудалнуудые һайжаруулха проектировщигууд шухала үүргэ гүйцэтгэнэ. Ушарынь гэхэдэ, тэдэнэр эрдэм наукада ба үйлэдбэриин хоорондо холбоо бэелүүлжэ, барилга бүхэнэй эхи табилсана бшуу.

Технологическа, конструкторска, сметэ табигшад, архитекторнуудай проект зохёон табилгада хабаададаг бухы хүнүүдэй эдэб зэтэй хүдэлмэри, эдэнэй абаһан шиидхэбэринүүд капитальна номолһонгуудай ашаг үрэ, барилга ба объектнуудай эдэ ашаглалгын хэмжээ элшэ хүсэ, ажал малгай, үйлэдбэриин ажаг үрэ эдэ зэргэ ехэ түлэб дорохойлдог байна.

Энэ талаар Волгодонскойхи «Атоммашай» түрүүшын зэлэхэнэй, Усть-Илимскэ целлюлозын заводой, Николаевскэ глинозёмэй заводой, Череповецкэ металлургическэ заводой кислородно-конвертерна цехэй проектнуудые ашаглахада ургашатай һайнаар ашагладаг юм. Эдэ предприятинуудай проектнүүдтэ үндэр бүтээсэтэй ажалай бухы эрхэ байдал тогтоогдоной. Үйлэдбэриин түрүү технологи, ажалшадай таарамжатай һайн эрхэ байдал архитектурын эгээл юрэншые һаа, үзэсхэлэн һайхан түхэл шиидхэгдэжэ таарууггаар зохидхуулагдаһан байна.

Гэр байрын-граждан барилгын проектнуудые зохёохо хэрэгые һайжаруулхын тула тогтоогдоһон хуулинуудые үргэдхэхэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Хүн зоной олоороо ажаһуудаг районуудые, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудые, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй районуудые болбосон түхэлтэй болгохо проектнүүдые табиха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Гэхэтэй хамта проектно-сметын хэрэгтэ ехэ дүтүү дундануудые элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Үйлэдбэриин болон техникын ажалай ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөлгэ һаатуулна. Проектнүүдэй дотор эрдэм, техникын болон барилгын эмхидхэлэй хоорондо хараада абагдаагүй байна. Олондо ушарта материальна нөөсэнүүдые гамтайгаар ашаглалгада, ажалай бүтээсые дээшэлүүлэлгэ талаар хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй. Удаан саг соо проект табигдажа, барилгын хэрэгтэ ойлгогдожо зүйл дэлгэрээ проектнэ шиидхэбэринүүд хүүшэрдаг юм.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Проектно-сметын хэрэгые саашадаа һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол гаргаа абаба.

Проектнүүдэй авторнууд хүдэлмэридоо зүйлтэ ехэтэйгээр хандаха ёһотой гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглээ. Проектировщигуудай урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхын тула элидхэлдэ ороной барилгын талмай дээрэһээ ажал хэрэг гол түлэб дүлдыдаха гэжэ.

(ТАСС).

Мүнөөдэр—Монголой Арадай Республикын тогтоогдоhон үдэр (1924 он)

«МОНГОЛНУУДТА ТОН ҮНЭТЭЙ hАНАГДАДАГ ҮГЭНҮҮД»

...дзимир Ильич Лени- зохёолнуудай гүйсэд ...барнин 30-дахи боти- ...дохи нюурта эдэ үгэ- олоо hэм. Харин Баатарта, В. И. Ле- музейн научна хү- ...лэгшэ, Эрхүүгэй баг- ...инститүдые дүүр- Х. Долгоржав минии ...ые эдэ үгэнүүдтэ хан- hэн. Ленинэй бэшэ- гүүдтэй, оло дахин болгогдоhон хуудаhа- ...лгээдэhэн шал вит- ...харуулжа, тэрэ ингэ- ...hэн: «Манай хара- байтар бэелүүлэгдэжэ ...монголнуудай тон hанадаг үгэнүүд болоно».

Эдэ үгэнүүд юундэ ...үнэтэй гээшэб? 1916 ...бэшэгдэhэн «Марксиз- ...хазагайруулга ба «им- ...лис экономизм тухай» статья доторoo социа- революциин илаhанай ...монголнууд, индее- ...болон бусад дарлагдан- ...арадууд тушаа большe- ...ямар политика ба- ...лхаб гэжэ бодомжолхо ...Ленин ингэжэ онсо- ...тэмдэглэhэн байна: «Ма- ...хэрэглэдэг болохо, ...хүнгэдхэхэ, демокра- ...тогтоохо, социализмда ...хэрэгтэнь тэдээндэ ту- ...гэжэ оролдохобди». Агууехэ Октябрийн ...тээ хэлэгдэhэн эдэ ха- ...бодолнуудай бодото бэе- ...олоhые гэршэлhэн олон ...жэшээ мүнөөнэй бай- ...дэрэhээ харагдана. ...доторoo тарая эгээл ...ургуулдаг Сэлэнгын ...хаар бии . ябаhан

байнаб. «Газар ойроо хүрэшэгүй юм», тэрэнние элдүүрилхэдэ тааруугүй гээд Монголдо олон зуун жэлдэ дэлгэрэнги байhан ламын шажан мухар hүзэг тараадаг байhан. Харин мүнөө олон зуун жэлдэ ойроо хүрэгдөөгүй шэнэ газар үрэжэлтэ тариалан болгогдонхой.

Шэнисын тариалантай зэргэлээд наар болгогдожо хахалагдаhан газар зурьжа харагдана. Минии тэрээгүүр ябахада, хуряалгын хүдэлмэрие дүүргэжэ байгаа. Тариалан дээгүүр талын улаан монгосонууд — «Нива» комбайнуудай бүлэг бүлэгөөрөө баалнуудые суглуулхань харагдана. Шэнэ ургасын орооhо тоогто абаашаhан «ЗИЛ» түхэлэй ашаанай машинанууд тэдэнние үдэшэнэ.

Оронои 50 госхозой нэгэн «Номгон» гэжэ гүрэнэй ажахын харьяата газар дээгүүр машинамнай үнгэрбэ. Эдэ ажахынууд орооhо тарая ба овощ гол түлэб тарижа ургуулдаг юм. 1976 ондо Советскэ Союзай туhаламжаар «Номгон» колхоз байгуулагдаhан түүхэтэй: Тэрэнэй түб буусада 1500 хүн ажаhуудаг. hүүлэй жэлнүүдтэ тракторнуудые заhабарилгын мастерской, 200 үнеэнэй фермэ, тугалай байра, тэжээлэй цех, найман жэлэй hургуулиин байшан, хүүгэдэй комбинат, байрын гэрнүүд баригдаа. Табан жэл соо ажахын тарилгын талмай 2,5 дахин үргэдхэгдэжэ, 24 мянга шахуу гектар болонхой. Мүнөө жэлдэ госхозой ажалшад 21

мянган тонhо ороохо гүрэндэ тушааха ёhотой. Зүгөөр hайн ургаса гараа, тиимэhээ энэ даабарие үлүүлэн дүүргэхэ арга бии.

Сэлэнгын аймагай тариалан дээрэ ургаса хуряалгын үедэ 425 комбайн, 936 автомашина ба 616 прицеп хүдэлhэн байна. Эдэ техникые Советскэ Союз гол түлэб эльгээhэн байха юм.

Урданай малшадай промышленностьда «машина хэрэглэжэ» эхилхэдэнь СССР-бүри ехээр туhалhан байгаа. Гушаад онуудта МНР-тэ индустриин барилга эхилhэн намтартай. Тиин түрүүшын предприятинууд — Улаан-Баатарта баригдаhан промкомбинат, заhабарилгын механическа завод, түбэй электростанци, ноoho ба арhа шанаржуулгын фабриканууд, тоhоной заводууд совет мэргэжэлтэдэй туhаламжаар баригдаа hэн.

hүүлэй үедэ совет-монгол экономическа харилсаа холбоон бүри үргэдөө. МНР-эй индустриин түбүүд — Дархан ба Эрдэнэт хотонууд энэ харилсаа холбооной ашаар мүндэлhэн, эршэмтэйгээр хүгжөөгдэhэн байха юм. Горнягуудай ажаhуудаг Эрдэнэт хотодо «Бага-Нуур ашаглагдахаа!» гэhэн үгэнүүдые хажуу талада бэшээтэй автобус хараа hэм. Эдэмнай «Медьмолибденстрой» трестын барилгашад болоно. Тэдэнэр ашагта малтамал шанаржуулгын монгол-совет томо комбинат барижа дүүргээд, шэнэ шухала барилга дээрэ — Бага-Нуурай нүүрhэнэй уурхайда хүдэлжэ эхилээ юм.

Совет хүнүүдэй монгол ханинартаяа хамта цементын томо завод бодхожо байhан хүтэлэй барилгые харааб.

Республикада иимэ барилганууд олон. МНРП-гэй ЦК-гай партиин XVIII съездэдэ хэhэн тоосоото элидхэл дотор. Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Юмжагийн Цеденбалай тэмдэглэhэнэй ёhоор, имагтал зургаадахи табан жэлэй үедэ (1976-1980 онууд) Советскэ Союзай туhаламжаар арадай ажахын 150 шахуу барилга ашаглалгада оруулагдаhан, промышленна болон хүдөо ажахын хэдэн арбаад предприяти баригдажа эхилэгдэhэн байна. Манай оронoй хабаадалгатайгаар Монголдо промышленна, хүдөо ажахын ба соелой-ажахынуудай хэрэглэмжын 400 шахуу барилга, нэгэ миллионhоо дээшэ дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд бодхоогдоhон байна, СССР-эй технико-экономическа туhаламжаар баригдаhан предприятинуудта эяшэ хүсэнэй 90 гаран процентнь үйлэдбэрилэгдэдэг, нүүрhэнэй 80 шахуу процентнь малтан абтадаг, бүхы ноoho болбосоруулагдадаг.

МНР-эй индустрие хүгжөөхэ шухала зорилгонууд долоодохи табан жэлдэ табигдаhан. Советскэ Союзтай заншалта хани барисаагаа бэхижүүлжэ, бүхы талын харилсаа холбоое хүгжөөбэл, эдэ зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ гэжэ монгол коммунистнууд, оронoй бүхы ажалшад тоолоно. Тиин энэнь хүсэд үндэhэ баримтатай. Энэ табан жэлдэ СССР-эй технико-экономическа туhаламжын хэмжээн горитойгоор дээшэлхэ гэжэ Ю. Цеденбал МНРП-гэй XVIII съезд дээрэ онсолон тэмдэглээ hэн. Экономикын бүхы шухала hалбаринуудта иимэ туhаламжа үгүүлэгдэхэ байна. Ажалшадай hуудал байдалые улам hайжаруулха хэрэгтэ ингэжэ туhа нэмэри хэгдэхэ юм.

Аха дүү оронoор, предприятинууд болон барилганууд дээгүүрнь ябажа хараад байхадаа, 65 жэлэй саада тээ бэшэгдэhэн, бүхы монголнуудта тон үнэтэй hанагдадаг Ленинэй үгэнүүдэй түүхэтэ удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгожо эхилнэш.

Дмитрий ГАЙМАКОВ,
(АПН).
Улаан-Баатар—Москва.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

АГИТБРИГАДА ...ЯН ЗАМДАА

...малшадай ажал, ажабайдалые ...олондо мэдээжэ ааб даа. ...жэлгын үедэ илангаяа ...шаруу болошодог hаа... хонишод хүдөөгэй ...уудта, библиотекэнүүдтэ ...ябажа байха арга болом... ха юм. Тиимэhээ со... малшадые ажалайнь ...та хангаха уялгатай бо... Мал ажалай хүдэлмэ... ...шэдые комплексноор ...аха хэмжээ ябуулгануу... үбэлжэлгын эхиндэ ...С-эй Гусиноозерскын ...омой бюро, арадай депу... ...удай Сэлэнгын районно ...дэй гүйсэдком хараал... байна.

...рэ хэмжээнэй ёhоор, со... ...таhаг үбэлжэлгын ...малшадые хангаха хү... ...эриин түсэбые зохёогоод, ...тэрэнээ бэелүүлжэ байн... hара бүхэнэй 2-дохи ба ...четвергдэ малшадые ...лексноор хангахаяа ошо... ...байха гэhэн тусхай гра... ...удые, карта-схемэнүүдые ...он табиhан байнабди. ...hарадаа оройдоо хо... дахин бэшэ, харин неде... ...хэнэй четвергдэ фермэ, ...ануудта ошожо, бэлиг ...абаряа харуулжа байха ...социалис уялга соёл... ...шай абаа юм.

...бэлжэлгын эхинhээ «Эдир... ...» гэhэн комсомол-за... ...шуулай агитпоезд райо... колхозуудаар, совхозуу... ...аяншална. Тэрэнэй эки... ...нуд хаа хаанагүй кон... ...нүүдые таоя. Нэгэдэмэл ...бан экипаж агитпоездын ...дэлдэ ороо юм. Районой ...ой городой соёлой таhа... ...тэрэшэлэн Новоселен... ...скын соёлой байшангай ...элмэрилэгшэд нэгэдэхи ...ажые эмхидхэбэ. Энэ ...лектив Кировэй нэрэмжэ... совхозой hаалиин фермэ... машинно-тракторна мас... ...хойдо хүрэжэ, удха түгэл... уран hайханай концерт ...hан байна. Соёлшод Э. ...анова, Ц.Самбуева, Т. ...екова, Н. Исламова гэг... ...эй бэлиг шадабарине ха... ...д үндэрөөр сэгнэбэ. Мүн ...хоной малшад, механи... ...орнууд агитбригадын гэ... ...дые халуунаар үгтаа. ...лхозой клубта, хээрын ...да, hаалиин фермэдэ эдэ... ...й хатар наада харахаяа

хүлеэжэ байба. Удаань агитбригада Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай, Вершинын фермэнүүдэй малшадай айлшад болоо. Тэрэшэлэн Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадтай иимэ уулзалганууд үнгэргэгдэhэн байна.

Тус агитбригадын ябадал тухай хөөрэхэ зуураа, нэтэ иимэ hанамжа хэлэхэ зэргэтэб. Соёлшодой ажахынуудта айлшалхада, хододоо зохид автотранспорт саг болзор соонь үгтэнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Эрдэм» колхоз ошохоодо гэжэ найдуулжархиhан аад, транспортгүй дээрэhээ тэрэ үдэрэй уулзалгые хойшолуулха баатай болоо hэмди. Тэндэхи малшад дэмы хүлеэгээ hэн ааб даа. Ушар тиимэhээ хангалгын үдэр колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд автотранспорт агитбригадануудта үгэхэ уялгатай гэжэ районно Соведэй гүйсэдком тон зүб тогтоол абаhан байна.

Загастайн, Жаргалантын соёлой байшангуудай дэргэдэхи уран hайханай коллективэй артистнууд «Ургы» гэhэн агитбригада байгуулаад, Шасарганын совхозhоо хангажа эхилээ hэн. hүүлээрнь Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гүүртэ, холын отаргануудаар ябажа, концерт харуулаа. «Ургын» бүридэлдэ бэлигтэйшүүл олон юм. Загастайн дунда hургуулиин багшанар И. Григорьев, Б. Дылыков, автоклубай директор Б. Февралев болон бусад нүхэд уран hайханай коллективэй гол хүсэн болонхой.

Сэлэн-Дүүмын соёлой байшангай «Колосок» гэжэ агитбригада район соогоо, мүн холуурша суутай болонхой. Агитбригаданuудай Бүхэроссиин конкурсын лауреат уран hайханай энэ коллективые Сергей Покацкий олон жэлэй турша соо хүтэлбэрилнэ. Шүлэг, дуу болон шог зохёолнуудаа имагтал бодото байдалтай, нютагай hониитой тааралдуулдаг, тодорхой жэшээнүүдые баримта болгон хэрэглэдэг хаданъ энэ агитбригадын программые хүдөөгэй ажалшад hонирхон харадаг юм. Тодорхойлбол, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадта зорюулагдаhан тусхай сценарие зохёон бэлдэжэ, «Колосок» халуунаар үгтуулагдаhан байна. «Бестужевский» совхозойхид мүн лэ уран hайханай энэ коллективэй бэлиг шадабаритай танилсаhан байна.

Эдэ агитбригаданууд бэе бэетэйгээ hэлгэлсээд, өөhэд өөhэдынгөө ябаагүй нютагуудаар айлшалалсана. Тиигэжэ ондо ондоо артистнуудтай харагшад танилсаха арга боломжотой болоно. Гэбэшье ганса агитбригадануудай хүдэлмэрээр хүдөөгэй ажалшадые хангалгаяа хизаарлангүй, бидэнэр уран hайханай бусад бүлгэмүүдэй коллективүүдhээ бүридэлэн концертнэ бригаданuудые байгуулаад, колхоз, совхозуудаар ябаха гэhэн үг зорилгонуудые харааланхайбди.

Гэбэшье, үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха хүдэлмэри хаа хаанагүй hайнаар ябуулагданагүй гэжэ тэмдэглэхээр. Ажахынуудай отделенүүдэй клубууд, зарим улаан булангууд мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар хүдэлнэгүй. Бургаастайн, Повородой Енхорой, Үдэнгын, Ноёхондохи Түхэмэй ажалшад соёлой талаар hайнаар хангагданагүй. Бишыхан иимэ hууринуудай клубуудта киношье үсөөн харуулагдана. Тиимэhээ агитбригаданууд имагтал холын гүүртэ, hууринуудта хүрэхэ ёhотой гэhэн эрилтэ табигдана гээшэ.

Тэрэшэлэн библиотекэнүүдэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Харганаа, Жаргалантын библиотекарьнууд малшадые номоор ханганагүй, фермэ, отаргануудаар ябахаар нүүдэл библиотекэ эмхидхэнэгүй.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха гэжэ оролдохотойгоо хамта, хангалгын гуримые наридхуулан hайжаруулха ёhотойбди. Хүлеэгдэhэн айлшан мэтэ ябаад лэ ерэхэгүй, харин фермэнүүд дээрэ байлсажа, улаан булангуудыень уран гоёор шэмэглэлсэхэ, холын бага клубуудай хүдэлмэридэ туhа хүргэхэ, тэндэхи соёлшодойшье, өөhэдынгөөшье бэлиг шадабарие дээшэлүүлхэ, концертнэ программануудаа саг үргэлжэ шэнэлжэ, hэльбэжэ, улам hонирхолтой, уран гоё болгохо гэжэ оролдохобди.

Г. РОМАНОВА,
арадай депутадуудай Сэлэнгын районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таhагые даагша.

...hАЙНААР ХАНГАХЫН ТУЛА...

Енхор тосхондо соёлой байшан hаяхан ашаглалгада тушаагдаба. Киноаппаратура, 300 гаран зөөлэн hандали, мүнөөнэй гоё hайхан мебель, сценэ дээрэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүд худалдан абтанхай.

Зэдын районой бусадшье нютагуудта соёлой хүдэлмэри hайжаруулха талаар элдэб янзын хэмжээнүүд ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, хүдөөгэй хүн зоной сүлөө сагаа аша туhатайгаар үнгэргэхын тула Борьёогой хүдөөгэй клубта, Алцагай соёлой байшанда хүгжэмтэ инструментнүүд, магнитофонууд худалдан абтагдаа.

Гэхэтэй хамта, районой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй соёлшодто туhаламжа үзүүлхээр методическа түб hая байгуулаа. Энэ түбэй бүридэлдэ оролсогшод үбэлжэлгын хаhада малшадые хангаха, hара бүриин түсэб табижа, урагшатайгаар хүдэлхэ хэрэгтэнь хүдөөгэйнгөө мэргэжэлтэдтэ туhалжа, зүбшэл заабари үгэжэ тосхон hууринуудаар ябажа эхилэнхэй.

А. РИНЧИНОВ.

Буряад хэблэлэй 60 жэлэй ойдо

БУРЯАД ҮНЭН ГАЗЕТЭ БЭШЭЭ hЭН:

1924 оной июлиин 1.

ЗАЛУУШУУЛАЙ hОНИН

Түнхэнэй аймагай Хонгоодорой эб хамтын залуушуулай үүр 1924 оной август hарын 31-нэй үдэр анхан тогтоhон, тэрээнhээ хойшо өөhэдынгөө арюун уялгые гүйсэд сахин, үдэр; hара бүхэндэ улам олон гэшүүдтэй болоhоор энэ жэлдэ Харьбад ба Хойморой хошуудай нэгэ нэгэ үүр тогтоhон байна...

Гэшүүн МОДОГОЙ.

ХАМТАРhАНАЙ ХҮСЭН

Хэжэнгын нэгэдэлэй 1923 ондо Шулуута нютагта тогтоohон hүнэй завод энэ жэлдэ хүсэндөө оробо. Тэрэнэй байра байдал тогтом шэнээр баригдажа, гурбан машинатай хоёр цехынь 1-hээ хойшо үйлэдбэрээ нээхэ гэжэ нэгэдэлэй хамтын суглаан дээрэ шиидхэгдээ.

Тус завод даб дээрэ тоhоной үйлэдбэри эрхилхэ байна.

Б. ДОРЖИИН.

ШЭНЭ ДУУН

Агуу бидэ залуушуул
Абарагша багша Ленинэй
Алдарта hайхан hургаалые
Алдадгүй дагая.

Эгээлэй бидэ залуушуул
Эрдэмтэ багша Ленинэй
Эршэмтэй hайхан
hургаалые
Эндэлгүй дагая.

Эдир бидэ залуушуул
Ильич багша Ленинэй
Элирхэй hайхан hургаалые
Этнгэл болгон дагая.

Олон бидэ залуушуул
Ухаата багша Ленинэй
Одоо hайхан hургаалые
Ушарал болгон дагая.

Үргэн бидэ залуушуул
Өөрын багша Ленинэй
Үнэн hайхан hургаалые
Үзэл болгон дагая!

Энээнние «Эдир бага наhан» гэжэ дуунай аялгаар дуулабал, зохихо.

Энэ «Агуу бидэ залуушуул» гэhэн дууе эб хамта залуушуулай дунда дэлгэрнэй гэжэ комсомолой гэшүүн Дамба би эблүүлэн бэшэбэ.

ШУНАХАЙ ХҮРЭНГЭТЭНЭЙ (КАПИТАЛИС) ОРОНУУДАЙ hОНИН

Япон Америкэ хоёрой хоорондоо эбээ таhарха ябадал улам hүжэржэ байна: Америкэ Японой харьяатадые оронhоо намнан гаргаhан ба саашадаа оруулхагүй гэhэн байна. Америкэдэ эсэргүү ябадалнууд мүнөө Японд улам олоор үзэгдэдэг болонхой.

Японой нийслэл Токио хотодо эндэ, тэндэ элдэб соносхол, номнолнууд таража, Америкын харьяатанаре өөрынгөө оронд оруулхагүй, эндэ байhан американецуудые намнан гаргаха ба хоорондынгоо алибаа харилсаа холбооe таhалжа, Америкэhээ ерэхэ эд товарые хинахаhаа гадна, урда тээнь болоhон бүхы хэлсээнүүдые сүм усадхаха гэhэн эрилтэ табигдана.

Японой «Ници ници» гэжэ нэгэ газетын бэшэhэнэй ёhоор, Америкын нэгэ элшэн сайд hүүлэй үедэ Японой ажахын ба түмэр зам гэхэ мэтын хэрэгэй хэр зэргэ байhые анхаралтайгаар шэнжэлдэг байhаниинь элирүүлэгдээ.

Энээнние хинан бодожо үзэбэл, хэрбээ хоёр талаhаа үгээ ойлголсожо, хүлисэлсээгүй hаа, хүсэ хэрэглэн тэмсэлдэжэ магад байна.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАhАА

Арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай аша туhада

ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛЭИ МЭДЭЭСЭЛНҮҮДhЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошолго, ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидттэй хөөрэлдөөнүүд бүхы дэлхэйн олониитын ба хэблэлэй анхарал татана. Гадаадын хэблэлэй гол органууд энэ ушарые «Эб найрамдалай ба үнэн хүсэлэй ябуулга», «Энэ жэлэй эгээн ехэ үйлэ хэрэг», «Амгалан тайбан, аюулгүй байдалай, үгээ ойлголсохо зорилготой уулзалганууд» гэhэн гаршагуудтайгаар тунхаглана. Дэлхэйн хэблэл совет ехэ айлшанай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан обедэй үеэр СССР-эй ба ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүдые сүм гү, али тодорхойгоор найруулан тунхаглаха зуураа, ингэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ: Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ, мүн тактическа ядерна зэбсэгhээ Европын сүлөө болохын түлөө тэмсэхээр СССР эрид шиидэнхэй. Энэнь али али талада тааараха үнэхөөрөө «нулевой шиидхэбэри» болохо байгаа гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ. Европын ядерна зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар Женевэдэ болохоёо байгаа совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үеэр зохисотой үрэ дүнгүүдые түйлаха бата хүсэлэнтэй байhанаа Л. И. Брежневэй элирхэйлhэндэ онсо анхарал хандуулагдана. Рейн мүрэнэй эрьедэ Л. И. Брежневэй мүнөөнэй, тоогоороо гурбадахи, ерэлтэ хадаа ФРГ-тэй хүршэ ёhоной харилсаа холбоотой байхые хүсэдэг СССР-эй хараа бодолой хубилдаггүй, уласхоорондын оршон байдал заhаруулха, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха, ядерна хёморoo үүдхүүлхэгүй, Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал бэхижүүлхэ зорилготой оролдолго хүсэлэлгэ ходо гаргадаг байhанайнь шэнэ гэршэ болоно гээд тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

...далые үнэхөөрөө «нулевой ёhоор» шиидхэхэ ябадал түйлаха, тайлбарилан хэлэбэл, манай түбиие ядерна зэбсэгhээ сүлөөрhэн түби болгохо ябадал түйлаха гэжэ СССР-эй шиидэнхэй байhые тусхайлан тэмдэглээ.

СССР-эй гадаадын политикын гол шэглэлнүүд эли тодо: тэдэнь — шахардуу байдал hуларуулха, арадуудай аюулгүй байдал батадхаха гэhэн хараа шэглэл болоно, — гэжэ **«Штутгартер цайтунгын»** түрүү бэшэг дотор заагдана.

Л. И. Брежнев Европые ядерна зэбсэгhээ сүлөөрүүлхэ гэжэ СССР-эй шиидэнхэй байhые тусхайлан тэмдэглээд, өөhэдынгөө ракетэнүүдэй тооe нэгэ талаhаа хорооhоор Советскэ Союзай бэлэн байhан тухайда мэдүүлхэ зуураа, американ-совет хөөрэлдөөнүүдэй Женевэдэ болохо үеэр тэрээнhээ зохихо үрэ дүнгүүдые түйлаха гээд СССР-эй эрмэлзэдэг байhыень лаблан баталба,— гэжэ **Францин «Юманите»** түрүү бэшэг доторoo тэмдэглэнэ.

Үнгэрэгшэ неделидэ президент Рейганэй элирхэйлhэн хараа бодол ташха ондоо байгаа. Европын олониитэдэ зорюулагдаhан «Рейганэй түсэб» гэдэг тухай шашалдааннhаа хүлеэгдэhэн үрэ гараагүй.

Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнь дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна зэбсэгые али али талаhаа хорооохо тухай бүтэмжэтэй хөөрэлдөө хэхые Советскэ Союзай үнэхөөрөө хүсэдэг байhанай имагта шухала гэршэ болоно, — гэжэ **Англиин «Гардиан»** сэгнэнэ.

Баруун ба зүүн тээхи оронуудай политическэ ажал ябуулагшад Совет-Баруун Германиин хөөрэлдөөнүүдhээ ехэ юумэ хүлеэнэ, — гэжэ **Австриин «Арбайтер-цайтунг»** тусхайлан тэмдэглэнэ. Москва Бонн хоёрой хоорондын хөөрэлдөөнэй hэргээгдэhэн ушар уласхоорондын оршон байдалай заhаралгада, амгалан тайбан байдалые бэхижүүлгэдэ туhа хүргэхэнь дамжаггүй гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй Бонндо хэлэhэн, Европодохи ядерна зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар совет хараа бодолой найруулагдаhан үгэ тухай мэдээсэлые **Американ мэдээсэлэй агентствэнүүд** «нарaлтан» гэhэн тэмдэгтэйгээр дамжуулба. СССР-эй Европын хубида байдаг, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна зэбсэгүүдэйнгээ заримые хорооходоо Советскэ Союзай бэлэн байhыень энэ асуудалаар Совет оронoй баримталдаг хараа бодолдохи «горитой шэнэ зүйл» гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тайлбарилба, — гэжэ **Ассошиэйтед Пресс агентство** тэмдэглэнэ. Совет хүтэлбэрилэгшэ Европын дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна ракетэнүүд тушаа «нулевой шиидхэбэри» гэдэг тухай Рейганэй дурадхалые буруушаагаад, СССР-ые зэбсэггүй болгохо гэhэн hэдэлгэ гэжэ нэрлэнэ. Тэрэнэйнь орондо өөhэдын дурадхалнуудые оруулаа. Европые ядерна зэбсэгhээ сүлөөрүүлхын тула Москва тэмсэнэ гэжэ тус агентство тэмдэглэбэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Европодо тодхолгын, хуушануудые hэльбэн шэнэдхэлгын хойшолуулагдаад, оайгаа hаань, Советскэ Союз СССР-эй амгалан байдалай аша туhада бүрин харюусахаар шухала ябуулга болохо hэн,— гэжэ Оттава хотын эб найрамдалай соведэй түрүүлэгшэ **профессор Джеймс Стил** мэдүүлбэ.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошолгые амгалан байдал батадхаха, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха, ядерна хосоролой аюулые зайсуулха хэрэгтэ Советскэ Союзай өрүүлhэн имагта шухала шэнэ хубита болохо, — гэжэ КНП-гэй Национальна Соведэй секретарь **Н. К. Кришнан** мэдүүлнэ.

(ТАСС).

Итальян түмэр замшад буhалгаална

РИМ. Италида түмэр замай харилсаан сүм таhалданхай. Оронoй профсоюзна эгээн томо нэгэдэлэй — ВИКТ-гэй, ИКПТ-гэй, ИСТ-гэй урялгаар Италиин түмэр замшад ноябриин 24-дэ 24 часай забастовко эмхидхэбэ. Жэлэй урда тээ болзоройнь хүсэhэн коллективнэ договорые hэргээхэ, салин хүлhыень нэмээхэ, ажаллаха арга боломжо hайжаруулха эрилтэ табина.

ҮХИБҮҮДЫЕ ХУДАЛДАНА

КУАЛА-ЛУМПУР. Бага үхибүүдые нюусаар худалдадаг синдикадай ябуулгые Малайзида мүрдэжэ эхилээ. Полициин федеральна управлениин мэдээсэл дотор хэлэгдэhэнэй ёhоор, иимэ бүдүүлиг муухай ябуулга хэдэг бүлэг Джохор штадта оайра-эшээтэй байшоо. Тэндэhээ гадаадын захилшадта дамжуулдаг, мүн орон доторхи дэлгүүртэ үхибүүдые гаргажа худалдадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, бишыхан хүбүүн — 4 мянган ринггиг, багахан басаган — 2 мянга ринггит сэнтэй байба.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА

Социальна хэрэглэмжэдэ hомологдодог мүнгэ зөөриин бага болоhониие буруушаажа, наhажаал американецууд зэбүүрхэлээ мэдүүлнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ХАНОЙ. **ВЬЕТНАМАЙ ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ.** Вьетнамай ЦСУ-гай мэдээсэhэнэй ёhоор, ноябриин эхеэр республикын хойто провинцинуудта 450 мянга шахуу гектар барайгарай ургаса хуряагдаhан байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ нэгэ хахад дахин ехэ болоно.

Вьетнамай коммунистнуудай болохоёо байгаа V съездын хүндэлэлэй габшагай вахтада жагсалсаhан социалис Вьетнамай хойто хубиин хүдөөгэй ажалшад ехэ урма зоригтойгоор ажаллана.

АФИНА. ГРЕЦИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ. США-гай сэрэгэй баазануудта тодхогдоhон американ ядерна hомонуудые оронойнгоо газар дээрэhээ зайсуулха ябуулга Греци хэхэ байха,— гэжэ Грециин премьер-министрэй дэргэдэхи министрэй орлогшо, мэдээсэлэй асуудалнуудые даадаг Д. Марудас мэдүүлбэ. Энэ тушаалда ороhонhоо хойшо үнгэргэhэн түрүүшынгээ пресс-конференци дээрэ тиигэжэ хэлэhэн байна.

Грециин газар дээрэхи американ сэрэгэй баазануудай сахиха гурим тухайда 1982 оной эхеэр Холбоото Штадуудтай хэгдэхэ хөөрэлдөөнүүдэй үеэр ядерна hомонууд тухай асуудал зүблэхэ зүйлдэ түрүүлэн табигдаха байха гэжэ Д. Марудас тэмдэглээ.

РИО-де-ЖАНЕЙРО. БРАЗИЛИИН БУРУУШААЛ. Бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй гэhэн гол ёhые манай орон залан шууд баримталдаг, — гэжэ Бразилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сарайва Геррейру мэдүүлээ. Тиин, Никарагуа ба Сальвадор хүдар добтолон орохо Америкын оронуудай хоорондын зэбсэгтэ хүсэнүүд гэдэгтэ хабаадахыень США-гай гүйлтаар Бразили сэрэгүүдээ эльгээжэ болохо гэhэн зэрэб үгэнүүдые буруушааба.

Бразили Түбэй Америкэдэхи үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтые анхаралтайгаар адаглан хаража байдаг, эдэ оронуудта хабаатай асуудалнуудые тэдэ өөhэдөө шиидхэхэ ёhотой гээд тоолоно, — гэжэ министр тусхайлан тэмдэглэбэ.

Михаил Батоин
Түрүүшын дабаан
Рассказ

(Түгэсхэл. Эхниинь ноябрин 25-най номерто).

Хоолойдомни юумэшье орохоёо болёод, энэ оройһон байдалдаа тэдэнэй һанагшаар һуужал үгэхэ гээшэ гү гэһэн бодолдо эзэлэгдэшоод, һанаата болон һуухадамни:

— Зай, Раднаевич, дэн ехээр зүрхэсэһэнэй үлүү ааб даа, — гэжэ намайе шэнэ эсэгын нэрээр хүндэлэн нэрлэжэ, нюдэндөө шэлтэй эхэнэр намайе харюусалга ехэтэй үндэр тушаалда зоригжуулжа эхилбэ.

— Үгы, нүхэд, битнай.., — гэжэ ямар эндүүгэй болоожо байһые хэлэхэеэ минии ама гарахын тэндэ үгыемни тала дүүрэн тэрэ эхэнэр:

— Залуу хүн зоригтой, дэлисэ, залин ехэтэй. Мүнөө эндээ райпогой түрүүлэгшээр һайн хүдэлөөд, баян дүй дүршэлтэй болоод, худалдаа наймаанай министерствэдэ һууха хүн болоно бээзт, — гэн саашадаа ургаха харгыемни заажа, үндэр хэрэгтэ зорюулжа байнал.

— Тиимэ ааб даа. Залуу хүнэй харгы ута, һүүлдэ министршье болоно бээз. Эдезлэгты һайнаар, Раднаевич, халуухан энэ һула шулэ уугты, — гэн алталмал һиихэтэй эхэнэр шаажан улхан урдамни табина. — Битнай танай товаровед гээшэб. Урдатнай хүдэлһэн хүнеэр таарража ядажа зободог һэм.

— Үнинэйл болюулхаар болоһон хүн юм һэн лэ даа. Һүүлдэ бүри нэтэржэ, дэншье үлүү гарадаг болошоһон юм. Хүрьгэндөө тэргэтэй мотоцикл абхуулха гэһэмни, доохонуур нэгэ танилдаа үгүүлэз агша. Тохир хурган аман тээшээ гэһэн лэ хүн, — гэжээр түрүүн намайе угтагша һамган хажуудань һууһан хоёр тээшээ гэршэ бариланшуу харана.

— Тэрэшниш барагтай юумэ ааб даа... Харин тэрэ бага басаганайнгаа хадамда гарахада, хожомоо бэлэгынь болуужа гэжэ хари гүрэндэ нэхэгдэһэн хибэс абаха гэһэмни хүндэлдэжэ абхуулаагүй юм гүбэ. Мүнөө тэрэниие хэнэй ханада улгөөтэй байна гэхэбта, Софья Номоевна? —гээд товаровед нюдэндөө шэлтэй эхэнэр тээшэ харана, —Тэрэ заготовитель Дэмид һайхасаандань. Тэдэ хоёрой хоорондохиие наринаар шалгаа һаатнай, акт соотнай элдэб юумэниинь бэшэгдэшэхэл һэн ха даа. Сугтаа ерэһэн басагадаа дэн яруулжа, һөөргэнь бусаажархёо ёһотойт даа.

Гараха нүхэнэйнөө үйтараагүйдэ эдэнһээ мултарха гэжэ шиидээд, һууриһаа бодохо гэхэдэмни һанаашаар юумэн байбагүй. Тэдэнэр үгэдөө халажа, наймаанай хэрэгтэ дүтэшье хабаагүй хүнэй үргыень шагнажа, мэргэжэлтэ хүдэлмэришэниинь болохоор юумэнүүдые хөөрэлдэбэ, бии байһан дутуу дундануудые бултыень сэбэр үһан дээрэ гаргаба хэбэртэй.

Һажан алдажа, залхуурлшоод, һууһан намайе товаровед эхэнэр харахадаа:

— Элдэб эсынгээ юумэеэ хэлсээд яахамнайб, түрүүлэгшэмнай өөрөө хаража, хэмжээ абана бээз, — гэжэ, хөөрөөн замхарһан тээшээ болобо.

Нюдэндөө шэлтэ нам руу хюрыгаад:

— Раднаевич, таамнай хаанахи сельпогой түрүүлэгшээр хүдэлһэн бэлэйт, что-то һаналжа ядаад байнаб? — гэнтэ гэбэ.

Одоошье даа эндэ сэхыень хэлэхэ гэжэ таатай үгэ олоожо ядаһаар байтарни:

— Советскэ сельпогой гэжэ дуулаа һэмнайбди, тиимэ гүт? — гэжэ түрүүшымни танилай хэлэхэтэй адли Софья Номоевна:

— Аа, һанааб, һанааб... Тиишэтнай шалгалтаар ябаашьегүй һаа, һайн хүдэлдэг сельпо гэжэ мэдэгшэб, —гэбэ.

«Ихэдээшье одоол, мүргэлынь нэгэн болоо, эдэниие би гэнэдхээгээ бэшэб, өөһэдөөл ерэхэһээмни хойшо «түрүүлэгшэ», «Раднаевич» гэлдэжэ, урда хойномни орожо ябажа гүйлдэнэ һэмнай» гэжэ хоромни бусалхадал гээд, анир гүй байжал үгэбэб.

— Таамнай гэр бүлэез зөөлгэжэ асартараа нэгэ зохид айлда байрлаха байгаа бэшэ гүт? —гэжэ товаровед һанаагаа табиба.

— Битнай айлшье болоо үдыб, — гэжэ хэлэһэнэйшье ойлгонгүй дуугаржархибаб.

Нэгэ үе шэмээгүй байдал тогтобо.

— Та үглөөдэр манайда ошожо байра харагты: басаганаймнай институтда һурадаг болоһоор таһалгань хооһон байгша, —гэжэ хибэс абажа шадаагүй эхэнэр дурадхал оруулба. — Үбгэн бидэ хоёр лэ гэрэй оёорто үлэнхэй агшӭэди, басагамнайшье хойто жэл институтдаа дүүргэхэдээ, ондоо тээшээ эльгээгдэхэдээшье болохо ха юм даа.

Дабхар бугуулида орожо, һалаһан лэ хэрэг боложол байна ха даа...

Тииһээр хажуудамнай үгы болоод байһан Софья Номоевна үүдэндэ дахин харагдажа, канцеляриин хабшадаһатай саарһа намда һарбайба:

— Залхуураагүй һаа, энэ ревизиин актнуудые үдэшэндөө ирагты. Үглөөдэр хүдэлмэридөө ороходоо юу хээ мэдэхэ болоод байха гүбта.

...Аймагай малшадай ажал хэрэгтэй танилсахаяа үглөөнэй наранаар гараһан хүн, туламa эсэшэнхэй, һүниин тэнгээр бусажа ерэбэб. Хоёр блокнодоймни хуудаһанууд ара үбэргүй тэмдэглэлээр дүүрэн пүсхышэнхэй, тархи соомнишье хооһон зай үлөөгүй янзатай зэнтайшанхай, сэдьхэлшье дүүрэн даа.

Гостиницын сэсэрлигэй шүргын дэргэдэхи һандали дээрэ һуужа, энэ үдэрэйнгөө олон уулзалгануудта, баян ажаглалтануудтаа сүм эзэлэгдэн, һүниин һэрюун агаарта тэдэнээ согсолхые оролдожо тэнгэри өөдэ шэртэнэб.

Мүшэдэ тодо гээшэ. Субад эрдэнеэр шэмэглэгдэһэн манхан ехэ майхан мэтэ энэ тэнгэри шэмээгүй аажам байдалай һүлдэ шэнги дээрэмни пүнхынэ. Оёоргүй тэнгэри өөдэ орьёлһон һарьдагууд һүниин сэгээн агаар соо умбан дуурана. Тэргэд һэра шалхагар тарган һонюуша шарайгаараа оршон тойроной амгалан тэнюун байдалые анхаралтайгаар гэтэжэ байһаншуу намда үзэгдэнэ.

Үйлсын нэгэ баханада үлгөөтэй радиогоор намдуу энэ һарата пүниин тэнигэлэн Сайдал үлгыдэһэншүү хүгжэм аалихан соностоно. Эрид эгсэ хаданудай хаягаар урдаһан гол энэ хүгжэм дууряалсаһан шэнги нэгэ һуладана, нэгэ үе эршэ орон солгёоноор шааяна. Хадануудай хабсагайлиг оройнууд шэрүүн шанга тэмсэлэй хүгжэм мэтээр намда харагдажа, тэдээн тээһээ энэ аялга дуунай бууһандал болоно.

Хүгжэмэй шэдитэ хүсэндэ абташоод, оршон тойрониие үльгэрлэн иигэжэ хаража һуухадаа, эгээлэйнгээ энэ юртэмсын байдалые мүн лэ домогой долгин соогуур урдахуулан бодомжолноб. Энээхэн үзэмжэ һайхан байгаалиар шэмэг хэжэ угалзатуулан зохёол бэшэхэ бэлигтэй һаам, ажалша хүнэй хурса эрмэлзэл, мүхэшэгүй зориг тухайдань гайхалтай һонин зүйл бүтэхэл һэн ха гэжэ бэеэ шаналһан бодол түрэгдөөд, сэдьхэл тамалһан элдэб һанаанда эзэлэгдэнэб.

Теэд газетэдэ хүдэлдэг хүндэ хэзээ тиимэ сүлөө саг, ойндо оруулһан юумэеэ тархи соогоо яаралгүй мухарюулжа, саарһа дэрлээд удаан һуужа һууха арга хаана байгша һэм даа.

Иигэжэ элдэб бодолдо эзэлэгдэшоод һуутарни, хажуугаам нэгэ хүн:

— Таамнай эндэ ерээд, һэмээхэн юумэ шагнаархажа һуунабта, — гэжэрхибэ.

Һарын толон соо гостиницын [illegible]эн эхэнэрэй хаһатай томо бэе ехэл дорюунаар харагдаба.

— Хаа а иигэжэ хүниие мэхэлжэ һураһан хүмши? Самолёт соо хэйшээхан лэ хүн ааб гэжэ, хари, харажал һуугаа һэм. Хахад һүни болотор хүниие эндэ хүлеэлгэхэш, үшөө. Тэрэ таһалгэ соошни ерэхэ хүниинь ерээд, унтажа байна, дэн носожо һэрюулэнгүй аргаалаарай гэжэ ганирба.

Үсэгэлдэр үдэшынгөө эдеэн тухайдаа һанахадаа, хооһон унтаха болоһондоо урмагүйхэн таһалгадаа сүмөөхэн ороходомни, стол дээрэхи онигорхон лампа носоодхибо.

— Аа, хонолгымни ханн ерэбэбши, — гэжэ тэрэ хүн эбһээлэн, намайе һонюушархан, толгойһоом тагалсаг хүрэтэрни хараба.

Тэрэ дэбдихэрһээ бодожо, намда дүтэлөөд:

— Райпогой шэнэ түрүүлэгшэ ерэнхэй юм гэхэдэнь, голоо таһа баярлаад, һөөргөө шүүд ниидэшэн алдаалби. Танилсая, Гомбо Раднаевич, — гээд дүүрэн шарайгаар энеэбхилэн, гарыем адхаад, гэнтэ һалд доошоо орон дээрэ унажа, бэеэ барижа ядан хүбхэлзэшэбэ.

— Бэрхэш, бэрхэш, хүбүүн. Иигэхэл юумэ һэн эдэниие,— гэжэ тэрэ энеэдэндээ хахан алдана. — Болоол гээшэ... Үшөө яагаа бэрхэ таһалга соогоо актнуудыень орхижо гараабши, һаа-һаа һаа... Бишни үсэгэлдэрэй самолёдоор ерэхэ хүн аад лэ, гээгдэшоо ха юмбиб даа, һаа-һаа-һаа!..

* * *

— Н-даа... Классическа түхэлнүү ушарал болоол юумэ байна даа, — гэжэ редактор бодолгото болонги хэлэбэ.— Магазинуудтань орожо хараа гүш даа? Бэшэ ондоо наймаашадтай дуугаралсаа гүш!

— Орохо сүлөөмни болоогүй, — гэжэ досоомни гансата, орой руугаа уһа адхуулһандал, хүйтэ даашаба.

— Энэшни ихэдээ фельетоной темэ дайралдаа бэшэ, өөртэйшни энеэдэтэй ушарал болоо гээшэл даа. Газетэдэмнай телилмээр гол үндэһэ удха харанагүйлби даа. Али хэлэхэ гэһэн бодолыешни ойлгоногүй гүб?—гээд редактор намайе шэнжэлэнги нюдөөр хараба.

— Аа, теэд Гоголиин «Ревизор».—гэжэл арай ама гараба.

Редактор һуурияа заһад гээд, шэгээ бага хубилган татажа:

— Тэрэмнайшье «айхабтар ехэ дистанци» гээшэ ааб даа, — гэбэ. — Ёһотой фельетон гээшэмнай, нюдэндэ бэлээр харагдажа ойлгогдохогүйшэг аад, ниитэ олон зоной ажабайдалда һүйд хэжэ байһан ехэ түбэгые хурса хорон энеэдэр тобойсо элирүүлэн харуулха зэргэтэй гээшэ ааб даа. Энеэдэн, хошон хадхуу үгэ гээшэмнай фельетоной гол удхань бэшэ, харин барилгынь материал гээшэ гэжэ ойлгожо үзыш даа. Дээхэнүүр байһан баримтануудаар ехэ дашуурангүй, гол үндэһыень, тэрэ үйлэ хэрэгэй бии болоһон шалтагыень олоожо шадагдадаг һаа, ёһотойл фельетон болодог гэжэ һанадаг хүм.

Редактор үгынгөө дэмыдэ хэлэгдээгүйе мэдэхэ гээ гү, али досоогоо ондоо юумэ бодоно гү, нэгэ үе дуугай һууба. Бишье стол дээрэнь хэбтэһэн эреэлһэн саарһаяа харашоод анир гаранагүйб.

— Жэшээнь бюрокрадууд тухайда хэдэн олон юумэ бэшэгдээ гээшэб? — гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.. Теэд тэрэ этэгээдүүд сагайнгаа шэнжээр үгэеэ хубилгажа, бии байһан зандаал ха юм.

Миин иигээд һуухаяашье, гараад ошохоёошье ойлгожо ядашоод байхадамни, одоошье мүнөөхи улаан харандаашаараа «таһаг соогоо хэлсэжэ, һула газарыень тобшолон элирүүлхэ» гэжэ эхин нюурайнь шэгшэгтэ бэшэжэрхёод, фельетониимни бусааба.

...Нүхэдэймни хэлэһэн үгэнүүд эрмэгтэй хурса шулуун шэнгеэр сэдьхэлыемни дайрана, тугаархана таһаг соогоо хамһажа байгаад, шүүмжэлһэн фельетоноймни үйгааг тархи соогуурни үймэнэ.

Холын нютагта тохёолдогшо ушараа ухаалдижа саагуур ойлгохогүй гүйхэн сэдьхэлдээ голхорон, зохёолшын һорболжодо һанаархахаһаа байха, альганай зэргэхэн саарһан дээрэ холбоһон арба-табан мүрнүүдтээ бүдэршэһэн минии досоо шуургалжал байгаа һэн...

ҺУРГУУЛИ—АЖАБАЙДАЛ—ТҮРЭЛХИД

АЖАЛАЙ БОЛОН АМАРАЛТЫН ЛАГЕРЬ

«Юрэнхы эрдэмэй һургуулиин һурагшадые һургалгые, хүмүүжүүлгые болон тэдэнэй ажалда бэлдэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо арадай гэгээрэлэй үмэнэ горитойхон зорилгонууд табигдаһан байна. Илангаяа ажалда дуратайгаар һурагшадые хүмүүжүүлхэ, ерээдүйн мэргэжэлые зүбөөр шэлүүлэн олгохо тухай тодорхой зорилгонууд табигдана ха юм.

Тиимэһээ һурагшадаа ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар Хориин 1-дэхи дунда һургуулида ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэ. Үйлэдбэриин һуралсалай, ажалай хэшээлэй хажуугаар нютагайнгаа ажахынуудта һурагшаднай ехэ туһа хүргэдэг байна.

Үнгэрһэн нажарай хаһада — ажалай, табадахи четвертиин үедэ илангаяа ехэ юумэ хэгдээ. «Георгиевский» совхозой дэбисхэр дээрэ һалхита, Екимовскэ гэжэ газарнуудта ажалай болон амаралтын лагерьнууд хүдэлөө юм. Дүн хамта 3347 хурьга ехэ болгообди. 17 һурагшад хурьгадай хоёр һүрэгые даажа абаад хүдэлхэдөө, ажалдаа аргагүй оролдосотой байгаа. Багшанарай ээлжээгээр хүдэлэлсөө.

Юрэнхыдөө хурьган бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэ бүри 116 граммаар нэмэдэг байгаа. Хурьга харууһалһан һурагшаднай хамтадаа 8308 түхэриг мүнгэ олоо юм.

Тиихэдэ һуралсалай-үйлэдбэриин бригаданууд ажаллаа. Нэгэдэхи бригада барилга дээрэ хүдэлһэн байна. Һурагшаднай дүршэлтэй мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро штукатур-шэрдэгшэдэй мэргэжэл олоожо гараа. Шулуушадааршье хүдэлөө даа. Хамта 24 хүн ажаллаа. Тиигэжэ 335-дахи ПМК-гай бүридэлдэ оролсон, һурагшаднай 27 байратай томо хирпиисэ гэр бодхоолсоо юм. Тэдэмнай дүн хамтадаа 2489 түхэриг олоо.

12 хүн овощ ургуулагшадай звенодо ажаллаа. Анаагай совхозой теплицэдэ туршалгаүйлэдбэриин һонин хүдэлмэри хэжэ, үгэрсэ болон бусад овощ горитойхоноор ургуулаа. Овощ ургуулагшадаймнайшье олзо бага бэшэ.

Хониной ноошо хайшалдаг звенонууд Анаагай совхоздо, хүршэ Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой отделенидэ эмхидхэгдэһэн байна. Тус звенонуудай гэшүүдэй гараар 2388 хониной нооһон хайшалагдаа. Тэдэнэй хайшалһан нооһоной хэмжээн 6158,8 килограмм болоно.

Манай һургуулида олон нютагһаа һурагшад суглардаг шуу. Тиимэһээ нажартаа үхибүүдэй байһан-байһан нютагуудта ажалай звенонууд эмхидхэгдэдэг гээшэ.

Үнгэрһэн нажартаа Анаа һууринда нэгэдэхи звено эмхидхэгдээд, тэрэнэй бүридэлдэ ороһон һурагшад тэжээл бэлэдхэлдэ хабаадаһан байна. 2-дохи звеное Ааланда бии болгоһон байһабди. Тэрэнэй гэшүүд ноошо дарлсан амһарталалсаа.

Һургуулиин лесничество гэжэ манда бии юм. 7-дохи классуудай 115 хүн нажартаа һургуулиин лесничествын бүридэлдэ орожо, Хориин лесхоздо ажал хээ. Ой модоной эдир харуулшад 65 гектар газарта модо таряа, нарһанай борбоосгой суглуулаа, түймэрһөө һэргылэлгын хүдэлмэри хээ.

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ хадаа гүнзэгы удха шанартай ажал шуу даа. Манай һурагшадай олониинь малшадай хүүгэд хадаа энэ шухала хэрэгые һайн ойлгодог. Үнгэрһэн нажартаа 383 хүн ногоон тэжээлэй бэлэдхэлдэ хабаадаа юм. 8 тонно 200 килограмм ногоо гараараа зулгааха гээшэ хүшэр ажал гэжэ һурагшадшье, багшанаршье ойлгоо. Зүгөөр зулгаапан тэрэ ногооемнай ниитын мал эдижэ, тобир тарганаар ондо орохо гэжэ мэдэрхэдээ, бидэ угаа баяртайбди.

Намартаа хартаабха малталгада 256 хүн хабаадаа. Анаагай совхозой 18 гектар газарта таригдаһан 150 тонно хартаабха малтагдаа.

Юрэдөө, нажартаа хаа хаанагүй хүдэлһэн һурагшадайнгаа ажалай дүнгые гаргахадамнай, тэдэнэр хамтадаа 22137 түхэригэй хүдэлмэри хэһэн байна.

Иигэжэ эдир наһанһаа ажалда хатуужан ябахадаа, бүүлхэ хилээмэн яагаад олдодог бэ гэжэ һурагшад һайн мэдэхэ болоно ха юм. Ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгын удха шанар иимэ байна бшуу.

Ажалдаа дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ түрэлхидэй харюусалга ехэ ааб даа. Олонхи түрэлхиднай үхибүүдээ ажалда багаһаань дадхаадаг.

Үхибүүдые ажалда бэлдэхэ гээшэ бүгэдэ ниитын хэрэг ха юм даа. Энэ талаар Хориин районой ажахынуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд яһала ехэ юумэ хэдэг, һурагшадые ажалда дуратайгаар һургаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Юуб гэхэдэ, ажалаймнай залуу халаан ургажа ябана гэжэ һайн ойлгоно бшуу.

А. БОРИСОВ,
һургуулиин директорэй орлогшо.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

АНГИИН ТЭМСЭЛШЭДТЭ ТУҺАЛАМЖА

«Буряадай профсоюзууд, туһаламжа үзүүлэгты», «Англиин горнягуудта туһаламжа үзүүлэгты!» гэһэн уряанууд «Бурят-Монгольская правда» газетын хуудаһануудта 1926 ондо олоор хэблэгдээ бэлэй.

1926 ондо Англиин горнягууд хүдэлмэриин үдэрые богонидуулхын, салин хүлһэе дээшэлүүлхын тула тэмсэжэ, забастовко соносхоһон юм. Республикымнай ажалшад профсоюзуудай уряае һайшаан дэмжэжэ, 1926 оной майн 11-дэ хэблэлэй хуудаһануудта иигэжэ бэшэгдээ һэн: «Энэ туһаламжа, тэдхэмжымнай аргаар хүдэлмэришэд забастовкоо үргэлжэлүүлхэ аргатай болохо. Мүнгэ, зөөри суглуулгада баалалта гэжэ байхагүй, харин профсоюзай гэшүүд энэ хэрэгтэ бодомжотойгоор хандаха зэргэтэй. Хүдэлмэришэн зоной хүсэлдэ хүрэхөөр забастовконь үнгэрһэй гэхэһээ дэмбэрэлтэй юун байхаб».

Сүхын арһанай заводой, Хориин аймогой, Буркоопсоюзай, стат-управлениин, хэлхээ холбооной коллективүүдэй түлөөлэгшэд, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй Хүдэри-Буряадай аймагай конференциин делегадууд нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые забастовкодо хабаадагшадта эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри абаа һэн.

1926 оной августын 26-да «Бурят-Монгольская правда» газетэдэ Англиин хүдэлмэришэдэй федерациин секретарь А. Кука гэгшын СССР-эй хүдэлмэришэдтэ ба таряашадта хандаһан бэшэг толилогдоо бэлэй. Тэрэ оронойнгоо горнягуудай зүгһөө совет ороной ажалшадта халуун баяр хүргэһэн, туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлһэндэнь захагүй баясхалантай байһанаа мэдүүлһэн. «СССР-эй ажалшан зоной манние һуларшагүйгөөр дэмжэһэн ушарынь хадаа уласхооронын хүдэлмэришэдэй харилсаанай бүхэжэжэ байһые тэршэлиэ» гэжэ тэрэ бэшэһэн байха юм.

Капиталис оронуудай забастовко соносхоһон, буһалгаа хэһэн хүдэлмэришэдтэ туһаламжа үзүүлгэ удаадахи жэлнүүдтэшье үргэлжэлөө. Энэ ёһо заншал мүнөөшье хүсэндөө ааб даа. Түби дэлхэй дээрэ амгалан байдалай хэзээдэшье мандахын тула эб найрамдалай жасада хүн зон һайн дураараа мүнгэ зөөриеэ оруулдаг бшуу.

С. АЮШЕЕВА,
республикын гүрэнэй түбэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

ШАТАРАЙ ҺОНИН

Спорт

△ «Буревестник» бүлгэмэй Россиин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Краснодар хотодо болоожо дүүрэбэ. Шатараар өөр [illegible] түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадаанда дүшэ гаран спортсмен хабаадаһан байна. Манай республикаһаа Зүүн Сибириин технологическа институдай тооһон-тодорхойлолгын түбэй инженер Баир Митыпов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй инструктор Согто Намжилов хоёр хабаадаһан юм. Эндэ Намжилов зургаан хүниие шүүжэ, дүрбэнтэйнь тэнсэжэ түрүү һуури эзэлбэ. Баир Митыпов абажа болоомоор арбан нэгэнһээ 6,5 очкотой болоожо, СССР-эй спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ.

Мүн эндэ хабаадаһан нютагаймнай басаган Людмила Никина 4,5 очкотой болоһон байна. Тэрэ спортын гурбан мастерта кандидадтай наадаһан юм.

△ Эдэ үдэрнүүдтэ Эрхүү, Нальчик хотонуудта шатараар Россиин Федерациин зоныn мүрысөөнүүд болоожо байнхай. Наадаанда манай республикын түлөөлэгшэд спортын мастер Рашид Яхин, республикын чемпион Владимир Власов, мастерта кандидат Игорь Брылев, нэгэдэхи разрядтай Михаил Леонов гэгшэд хабаадана.

△ Манай республикын чемпионканууд Татьяна Агафонова, Светлана Жеребцова гэгшэд зоныn түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ наадаанда хабаадахаар ошобо. Мүрысөөн Магнитогорск хотодо үнгэргэгдэнэ.

△ В. В. Смысловой шатарай заочно һургуулида манай Баир Доржиев һурадаг юм. Ноябриин 19-һөө декабриин 5 болотор Баир һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр Подольск хото ошоһой.

Л. ГАРМАЕВА.

ТҮРҮҮШЫН ЗҮРГЭ

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай санашад үбэлэй спортын хаһые нээбэ. Арбан табан цехэй командануудай 100-гаад санашад Дээдэ-Онгостойдохи «Челночек» гэжэ пионерэй лагериин санын баазада мүрысэһэн байна.

Эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн 4×2 километрэй эстафетэдэ будалгын цехэй хүдэлмэрилэгшэд түрүү һуури эзэлээ. Нэхэлгын ба нооһо угаалгын-түүхэй эдэй цехүүдэй түлөөлэгшэд шангай һууринуудта гараба.

Эрэшүүл 4×3 километрэй эстафетэдэ урилдаа. Нэхэлгын цехэй физкультурнигууд илалта туйлаба. Будалгын цехэй болон комбинадай управлениин суглуулагдамал командануудхоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм. Илагшадта Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаа.

В. ДЕНИСОВ.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үбэлэй хаһын нээгдэһэндэ зорюулагдаһан баяр ёһолол болобо. Энэ үдэр конькигаар сэнгэхэ дуратайшуул эндэ олоороо ерэжэ стадионой елүүр дээрэ һолжорһон, һуралсал-һорилго үнгэргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конькигаар һолжорогшод һорилго үнгэргэжэ ябана.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Бато-Мунко Самаганович БАЛЬЖИНИМА[illegible]

1951 онһоо КПСС-[illegible] шүүн, Эсэгэ ороноо ха[illegible] гын Агуухэ дайнда хаб[illegible] ша, Буряадай АССР-[illegible] тициин министрэй ор[illegible] Бальжинимаев Бато-М[illegible] Самаганович гэнтын а[illegible] 1981 оной ноябриин [illegible] табин наймадахи наһанд[illegible] һа бараба.

Б.-М. С. Бальжинимае[illegible] ряадай АССР-эй За[illegible] районой Таһархай гэжэ[illegible] тагта түрэһэн юм. Чер[illegible] скэ сэрэгэй инженернэ[illegible] лищи дүүргэһэнэй [illegible] 1943—1947 онуудта [illegible] Армида алба хээ, Эсэгэ[illegible] ноо хамгаалгын А[illegible] дайнда хабаадалсаа. С[illegible] албанай һүүлээр «Арби[illegible] колхоздо тоо бүридхэг[illegible] хүдэлөө. 1950 ондо Эрх[illegible] юридическэ һургуулида[illegible] ралсаба, удаань Бүхэсо[illegible] юридическэ институт [illegible] гээ. Ивалгын, Хяагтын[illegible] онуудай прокуророй ту[illegible] шаар, һүүлдэнь Хурам[illegible] най, Хориин районуудай[illegible] куророор хүдэлөө.

Б.-М. С. Бальжини[illegible] 1960 онто КПСС-эй Хо[illegible] райкомой секретаряар, [illegible] ондо районой Соведэй[illegible] сэдкомой түрүүлэгшээр [illegible] гагдаа. 1962 онһоо юһэ[illegible] лэй турша соо Буря[illegible] АССР-эй прокуратурын [illegible] һагай начальнигаар хү[illegible] нэй удаа Буряадай АС[illegible] эй юстициин министрэй [illegible] логшын тушаалда д[illegible] лэгдэһэн байна.

Б.-М. С. Бальжини[illegible] Эхэ оронойнгоо урда дай[illegible] хы болон ажалай габья[illegible] байһанайнгаа түлөө Аж[illegible] Улаан Тугай, Алдар Со[illegible] III шатын орденуудаар, [illegible] медальнуудаар шагнагда[illegible] «РСФСР-эй габьяата юр[illegible] гэһэн нэрэ зэргэдэ хүр[illegible] байна.

Партиин хэрэгтэ үнэн[illegible] хэ, бэрхэ эмхидхэлшэ [illegible] һандаа, хүнүүдтэ анхар[illegible] тай дулаанаар хандада[illegible] раа областной партийна [illegible] ганизацида, суг хүдэлһэ[illegible] хэдтөө нэрэ хүндэтэй бол[illegible] байгаа.

Модогоев А. У., С[illegible] нов Б. С., Саганов В. [illegible] Бирюков В. Г., Ба[illegible] А. А., Лысов В. Ф., [illegible] рещагин Г. И., Ан[illegible] С. В., Калашников К. [illegible] Медведев П. Т., Маш[illegible] С. Б., Цыденжапов Б. [illegible] Сидорин А. А., Бутуха[illegible] Н. В., Санжимиты[illegible] Д. С.

Саган улаарил[illegible]

МҮНӨӨДЭР респуб[illegible] доторнай сэлмэжэ, бүрх[illegible] байха. Зарим нютагуудта [illegible] гаханаар саһан орохо, һ[illegible] ханаар бордоһолхо. Бару[illegible] хойноһоо секундын 9 — [illegible] метр хүсэтэйгөөр һалхи[illegible] Байгал шадарай зарим [illegible] зарнуудта секундын 20 м[illegible] хүсэтэйгөөр һалхилха. 8— [illegible] баруун-урда болон хо[illegible] районуудта 19, Байгал ша[illegible] 3 — 8 градус хүйтэн боло[illegible]

УЛААН-ҮДЭДЭ сэлмэ[illegible] бүрхэжэ байха, байд-б[illegible] гээд лэ багаханаар са[illegible] орохо. Баруун-хойноһоо [illegible] кундын 9 — 14 метр х[illegible] тэйгөөр һалхилха. 8 — [illegible] градус хүйтэн байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Табан жэлдэ — габшагай ажал» — түрүү бэшэг. Л. И. Брежневэй ФРГ-дэ аяншалһан тухай материалнууд: «Бонндо болоһон хөөрэлдөөн», «Л. И. Брежневэй К. Карстенсотой хөөрэлдөөн», «Хөөрэлдөөнүүд дүүрэээ».

Хэблэлэй түлөөлэгшэдэй үмэнэ Л. И. Брежневэй, Г. Шмидтын хэлэһэн үгэнүүд. «Уран зураашын үндэр дээдэ уялга» — Россиин Федерациин уран зураашадай V съездын хүдэлмэреэ эхилһэн тухай информационно мэдээсэл. А. А. Громыко Г.-Д. Геншертэй хөөрэлдөө — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. Мал ажалай продукцида — һайн шанар — «Түрүүшын уялга» — М. Малыгинай статья. Табан жэлэй түрүүшүүл — «Комсорг» — Я. Николаевай зураглал. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд ба харюу.

Гурбадахи хуудаһанда. Мүнөөдэр — Монголой Арадай Республикын тогтоогдоһон үдэр — «Монголнуудта тон үнэтэй һанагдадаг үгэнүүд»— Д. Гаймаковай статья. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэл ба түби дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин» —материалнуудай суглуулбари. «Байгалай аялганууд-81» гэһэн фестивалиин мүрнүүдээр — «Һайндэршье, тоосооншье» — В. Лазаревагай статья. Спортивна мэдээсэлнүүд. Сонсохол.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.15—«Дохёогоо үгэгты, горнистнууд! 10.45 — «Твой сын, Земля» (3-дахи сери). 11.55 — «Импровизация» — фильм-концерт. 12.20 — Шэнэ һонин (12.25 час болотор). 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Постижение»— телевизионно баримтата фильм. 16.00 — «Шатарай һургуули». Эхилэн наадагшадай класс. 16.30 — Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһан ойдо. «Монголой сэлмэг тэнгэри». 17.25 — Монголой Арадай Республикын дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.25 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» гэһэн дамжуулга.

Орбита. 18.55 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет». Мүнөө үе сагай хүдөө нютагай социальна асуудалнууд.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 — «Хани харилсаан» — телевизионно журнал. 20.35— «Барокко» гэжэ камерна ансамбль наадаха. 20.55 — «Твой сын, Земля» (4-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Юрын программа. 23.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.20 — А. Варламовай түрэһөөр 180 жэлэй ойдо. РСФСР-эй габьяата артистка Г. Писаренко композиторай романснуудые гүйсэдхэхэ. 24.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Спартак».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Жэбэрэлгэтэй яажа тэмсэхэб» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Манай саад». 13.40— «Зоологи». 7-дохи класс. «Загаһадай олон ондоо түхэл шэнжэ». 14.10 — В. Овечкин. «Зохеолнуудайнь хуудаһануудаар». 14.55 — «Физикэ». 9-дэхи класс. «Электрын талмай». 15.25 — «Тени исчезают в полдень»—телевизионно уран һайханай фильм (4-дэхи хуби). 16.30 — Баримтата фильмүүдэй программа.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Михаил Исаковскитой уулзалга» — киноочерк. 17.20 — «Светофор» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга.

Орбита. 17.55 — Режиссер Р. Карменэй түрэһөөр 75 жэлэй ойдо. «Общая вера» — баримтата фильм. 18.10 — «Орленок» гэжэ телестудиин концертнэ зал.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Бэлла Руденко дуулана» гэһэн фильм-концерт.

Орбита. 19.30 — 1945 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Сонсохолнууд.

Орбита. 20.00 — Камерна хүгжэмэй концерт. 20.30 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 — Украинын ССР-эй «Ятрань» гэжэ арадай хатарай габьяата ансамблиин концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Лев Гурыч Синичкин» — телевизионно уран һайханай фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-62-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01853. Заказ № 271. Индекс 5901.